Revista Română de Asistență Socială Militară

Publicație de specialitate dedicată cercetării, practicii și politicilor sociale în context militar

Integritate - Rezilienţă - Excelenţă

Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue Roumaine d'Assistance Sociale Militaire (RRASM)

Vol.1, Nr. 3, iulie - septembrie 2026 • ISSN: 3120-2179 • rrasm.ro

Cuprins/Contents

I. Interviuri și dialoguri profesionale / Interviews and Professional Dialogues 2

1. Interview with Radosław Bielawski | NATO Science & Technology Organization (STO) – II 2

2. Organizațiile neguvernamentale și sprijinul social acordat comunității militare: un dialog cu Asociația CAMARAZII 6

II. Articole de cercetare / Research Articles 19

3. Famous Battles and Their Lessons for Military Social Work: An Interdisciplinary Analysis of Leadership, Resilience and Personnel Support 19

4. Military Film and Documentary as Analytical Tools in Military Social Work 32

5. Social and Occupational Reintegration of Veterans After the End of the Military Career. Case Study – Part I 41

6. Cadrul juridic al asistenței sociale militare în România și în statele NATO: o analiză comparativă 49

7. From National Security to Human Security: The Role of Military Social Work in Strengthening Individual and Institutional Resilience 58

I. Interviuri și dialoguri profesionale / Interviews and Professional Dialogues

1. Interview with Radosław Bielawski | NATO Science & Technology Organization (STO) – II

The Role and Importance of Military Social Work in Romania in Promoting the Psychosocial and Emotional Well-Being and Resilience of Military Personnel, Veterans, and Their Families, and the Contribution of the Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW) to the Development of the Field through Its Publications.

Editor / Interviewer: Constantin **Oprina**
Interviewee: Prof. Radosław **Bielawski** | NATO Science & Technology Organization (STO)
Lieutenant Colonel in the Polish Air Force and currently Staff Officer for Plans Coordination and Military Assistant to the Director of the NATO Science & Technology Organization (STO) Collaboration Support Office in France
Affiliation (publication): Revista Română de Asistență Socială Militară (RRASM) / Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Website: **https://rrasm.ro/**

1. Military social work is an emerging field in Romania. From your perspective, how can interdisciplinary research contribute to improving support services for service members, veterans, reservists, and their families?

The challenges associated with military service are increasingly complex and multidimensional, which is why they require an interdisciplinary approach. Effective support for service members, veterans, reservists, and their families should be based on collaboration among experts from the social sciences, psychology, medicine, security studies, and emerging technology fields.

Interdisciplinary research helps us better understand issues such as adaptation to military service, mental health, reintegration after service, family support, and psychological resilience. This knowledge enables the development of more effective, evidence-based support programs and policies tailored to the needs of military communities.

Within NATO, there is a growing recognition that security begins with people. Investing in research on health, well-being, and quality of life for military personnel and their families is therefore an investment in operational readiness, force effectiveness, and the long-term resilience of our armed forces.

2. What opportunities are available for researchers, universities, and institutions from Romania to engage with NATO STO activities, research panels, and collaborative projects?

*There are numerous opportunities for researchers, universities, research institutes, and public institutions from Romania to participate in **NATO STO** panels, research task groups,*

*workshops, symposia, specialist courses, and collaborative research projects conducted under the **Collaborative Programme of Work (CPoW)**.*

*At the national level, participation in NATO STO activities is coordinated through the National Coordinators (NCs). **A list of National Coordinators** for all NATO member nations is available on the NATO STO website. Therefore, for individuals or institutions interested in becoming involved, the first step should be to contact their National Coordinator.*

*At the same time, I would encourage interested researchers and institutions to engage directly with the relevant **NATO STO panels**. Information on research topics, areas of interest, and **upcoming activities is regularly published online**, allowing potential participants to explore opportunities and identify areas that match their expertise and interests.*

NATO STO is built on the active collaboration of experts from across the Alliance, and we are always looking for new scientists, engineers, analysts, and institutions willing to contribute their knowledge and experience to international research activities. We warmly invite researchers, students, universities, research organizations, and public institutions to become involved in NATO STO initiatives. Scientific collaboration remains one of the most effective ways to collectively strengthen the security, resilience, and technological advantage of the Alliance.

3. What skills and competencies do you believe will be most important for the next generation of researchers and professionals working in the fields of security, defense, and resilience?

Future security and defence challenges will require a combination of deep expertise and the ability to work across disciplines, sectors, and national boundaries. Therefore, interdisciplinary thinking, critical thinking, data analysis skills, and an understanding of the implications of emerging technologies will be particularly important.

Equally valuable will be the ability to collaborate internationally, communicate effectively, and operate in multicultural environments. Within NATO, we see every day that the best solutions emerge when experts from different backgrounds and nations work together toward a common goal.

Perhaps most importantly, future professionals will need to embrace lifelong learning and adaptability. The pace of technological change is unprecedented, making flexibility, curiosity, and openness to new ideas just as important as technical expertise itself.

4. Which emerging technologies or research areas do you believe will have the greatest impact on NATO and its member states over the next decade?

NATO currently identifies nine key areas of Emerging and Disruptive Technologies (EDTs) that are expected to shape the future security and defence environment: Artificial Intelligence (AI), Autonomy, Quantum Technologies, Space, Hypersonic and New Missile Technologies, Biotechnology and Human Enhancement, Novel Materials and Advanced Manufacturing, Energy and Propulsion, and Next-Generation Communication Networks. These technologies will be essential for maintaining NATO's technological edge, which underpins military effectiveness, strengthens deterrence, and ultimately contributes to preventing conflicts and preserving security across the Alliance.

In my view, Artificial Intelligence will be the fastest-developing and most influential technology due to its broad applicability across virtually all domains, from decision support and intelligence analysis to logistics, autonomous systems, and human-machine teaming.

At the same time, Quantum Technologies and Biotechnology may prove to be the most transformative in the long term. Their disruptive potential could fundamentally change areas such as computing, sensing, communications, medical treatment, human performance, and biological security. While many of these applications are still emerging, their future impact could be truly revolutionary.

5. Based on your experience, what lessons can military and civilian organizations learn from one another when it comes to resilience, adaptation, and crisis response?

In my view, both military and civilian organizations have much to learn from one another. The military can share valuable experience in planning, risk management, leadership, and operating effectively under conditions of uncertainty and pressure. Civilian organizations, on the other hand, often demonstrate greater organizational agility, innovation, and the ability to rapidly adopt new solutions.

Recent crises have shown that resilience cannot be built by any single organization acting alone. Effective crisis response and adaptation require a whole-of-society approach involving government, the military, academia, industry, and civil society. The most important lesson is that resilience is not a characteristic of an individual organization but of an entire system, whose effectiveness depends on trust, cooperation, and the ability to learn and adapt together.

6. What message would you like to share with the readers of the Romanian Journal of Military Social Work, particularly military personnel, veterans, social workers, researchers, and students interested in military-related fields?

First and foremost, I would like to emphasize that security begins with people. Whether we are service members, veterans, social workers, researchers, or students, we all play an important role in building the resilience of our organizations and societies.

I encourage everyone to pursue continuous learning, collaboration, and openness to new ideas and perspectives. Today's security challenges require not only specialized expertise but also the ability to work across disciplines, institutions, and national boundaries. In particular, I would encourage readers to participate in international research and expert initiatives, including the many opportunities offered through NATO STO.

I would also encourage readers to benefit from the outcomes of this collaboration. NATO STO publishes a wide range of reports and studies produced by its research groups, providing valuable insights into current and future security challenges. In addition, the NATO Chief Scientist regularly publishes thematic reports, such as ***Cognitive Warfare*** *and* ***Resilience****, as well as the* ***Science & Technology Trends report****, which offers a comprehensive assessment of emerging technologies and their potential implications for defence and security in the years ahead.*

Finally, I would like to encourage young people to consider careers related to security and defence. It is a field that offers a unique opportunity to combine knowledge, public service, and meaningful contributions to society. We will continue to need dedicated, competent, and responsible leaders who are willing to help shape a safer future.

7. Are there any current or upcoming NATO STO initiatives, projects, or research activities that you would particularly like to highlight for our audience?

As I mentioned earlier, I would primarily encourage readers to actively participate in projects conducted under the „Collaborative Programme of Work (CPoW)". The programme includes hundreds of research activities covering a wide range of scientific and technological areas relevant to security and defence. Whether one's expertise lies in social sciences, medicine, engineering, artificial intelligence, cybersecurity, or operational analysis, I am confident that every researcher can find topics aligned with their professional interests and scientific aspirations.

I would also encourage readers to follow NATO STO publications and the reports produced by the NATO Chief Scientist. These publications provide valuable insights into key scientific and technological trends and their potential impact on the future security and defence environment.

NATO STO is not only a platform for conducting research but also a unique forum for knowledge exchange, international collaboration, and professional networking. Therefore, I encourage readers not only to benefit from it, but also to contribute.

8. Throughout your career, what has been the most valuable lesson you have learned about leadership, collaboration, and service in an international environment?

The most valuable lesson I have learned is that lasting results are achieved through people and relationships built on mutual respect, trust, and a shared purpose. In an international environment, the ability to listen, understand different perspectives, and find common ground becomes especially important.

My experience within NATO has shown me that diversity of backgrounds, cultures, and ways of thinking is not an obstacle but a tremendous strength. The best solutions emerge when we bring together the knowledge and experience of people from different nations, organizations, and disciplines.

For this reason, I believe that leadership is not about giving orders but about creating an environment in which people can collaborate effectively, develop their potential, and work together toward common goals. Ultimately, cooperation and service to a greater purpose remain the values I consider most important in an international setting.

2. Organizațiile neguvernamentale și sprijinul social acordat comunității militare: un dialog cu Asociația CAMARAZII

Col. (r) Nicolae Anghelescu
Președintele executiv
Asociația de Caritate din Armata României – CAMARAZII
E-mail: contact@camaraziimilitari.ro

Oprina Constantin
Lector universitar, jurist
Universitatea de Vest din Timișoara
Facultatea de Sociologie și Asistență Socială
ORCID: 0009-0002-0680-0837
E-mail: constantin.oprina@e-uvt.ro

Publicat în: Vol. 1, Nr. 3, 2026 **DOI:** 10.5281/zenodo.21479582 **Publicat online:** 21.07.2026

Citare recomandată (APA 7):

Anghelescu, N. și Oprina, C. (2026). Organizațiile neguvernamentale și sprijinul social acordat comunității militare: un dialog cu Asociația CAMARAZII. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(3). https://doi.org/10.5281/zenodo.21479582

Rezumat (RO)
Prezentul interviu explorează rolul Asociației de Caritate din Armata României – CAMARAZII în cadrul sistemului de asistență socială militară din România, evidențiind contribuția organizațiilor neguvernamentale la sprijinirea militarilor, veteranilor, răniților, rezerviștilor și familiilor acestora. Sunt analizate principiile care fundamentează activitatea asociației, mecanismele de intervenție socială, relația de complementaritate cu instituțiile statului, precum și principalele dificultăți legislative, instituționale și financiare întâlnite în domeniu. Interviul evidențiază importanța reacției rapide și flexibile a organizațiilor societății civile în gestionarea situațiilor de vulnerabilitate socială și a contextelor de criză, precum pandemia COVID-19 sau războiul din Ucraina. Totodată, sunt formulate perspective privind dezvoltarea asistenței sociale militare în România, cu accent pe consolidarea colaborării dintre autoritățile publice, organizațiile neguvernamentale și mediul academic, perfecționarea cadrului normativ și dezvoltarea serviciilor destinate veteranilor și militarilor aflați în rezervă sau în retragere. Interviul oferă o perspectivă practică asupra provocărilor și oportunităților existente în domeniu, constituind o resursă relevantă pentru cercetători, practicieni și factori de decizie interesați de dezvoltarea asistenței sociale militare.
Cuvinte-cheie: asistență socială militară, Asociația CAMARAZII, militari, organizații neguvernamentale, parteneriat instituțional, sprijin social, veterani.

Abstract (EN)
This interview explores the role of the Romanian Army Charity Association – CAMARAZII within Romania's military social work system, highlighting the contribution of non-governmental organizations to supporting active-duty military personnel, veterans, wounded service members, reservists, and their families. The interview examines the principles underpinning the Association's activities, its mechanisms of social intervention, its complementary relationship with public institutions, and the main legislative, institutional, and financial challenges encountered in this field. The discussion emphasizes the importance

of the rapid and flexible response provided by civil society organizations in addressing situations of social vulnerability and major crises, including the COVID-19 pandemic and the war in Ukraine. Furthermore, it outlines perspectives for the future development of military social work in Romania, with particular emphasis on strengthening cooperation among public authorities, non-governmental organizations, and academia, improving the legislative framework, and expanding social services for veterans and retired military personnel. The interview provides valuable practical insights into the challenges and opportunities within the field, serving as a relevant resource for researchers, practitioners, and policymakers interested in advancing military social work in Romania.
Keywords: CAMARAZII Association, institutional partnership, military personnel, military social work, non-governmental organizations, social support, veterans.

Introducere

Organizațiile neguvernamentale și asociațiile profesionale ale militarilor și veteranilor reprezintă un actor important în dezvoltarea și consolidarea sistemelor moderne de asistență socială militară. În numeroase state membre NATO și ale Uniunii Europene, acestea completează serviciile instituționale oferite de autoritățile publice, contribuind la integrarea socială a militarilor activi, a rezerviștilor, veteranilor și familiilor acestora, precum și la promovarea intereselor și drepturilor acestora în societate. Prin activități de sprijin social, consiliere, reprezentare și promovare a solidarității profesionale, astfel de organizații devin parteneri relevanți ai instituțiilor militare și ai comunităților locale.

În România, domeniul asistenței sociale militare se află într-un proces de dezvoltare și consolidare, atât din perspectivă instituțională, cât și academică. Pe lângă structurile specializate ale sistemului național de apărare, ordine publică și securitate națională, un rol din ce în ce mai important îl au organizațiile societății civile care reunesc militari în activitate, rezerviști, veterani și simpatizanți ai valorilor militare. Acestea contribuie la identificarea nevoilor sociale ale beneficiarilor, dezvoltă proiecte comunitare și facilitează dialogul dintre instituțiile publice și comunitatea militară.

Asociația de Caritate din Armata României – CAMARAZII se înscrie în această categorie de organizații care promovează solidaritatea, camaraderia și sprijinul reciproc între membrii comunității militare. Activitatea sa oferă o perspectivă practică asupra provocărilor cu care se confruntă militarii și veteranii, precum și asupra modalităților prin care societatea civilă poate contribui la creșterea rezilienței sociale și la îmbunătățirea calității vieții acestora.

Pornind de la aceste considerente, Revista Română de Asistență Socială Militară a realizat prezentul interviu cu reprezentanții Asociației Camarazii. Scopul interviului este de a evidenția misiunea, valorile și activitățile organizației, de a identifica principalele provocări întâmpinate în sprijinirea comunității militare și de a surprinde perspectivele privind dezvoltarea asistenței sociale militare în România. Totodată, dialogul urmărește să evidențieze bune practici și inițiative care pot constitui repere pentru dezvoltarea colaborării dintre instituțiile publice, mediul academic și organizațiile neguvernamentale.

Din punct de vedere metodologic, materialul are caracter de interviu semistructurat, fiind bazat pe un set de întrebări elaborate de redacția revistei și adresate reprezentanților Asociației Camarazii. Răspunsurile sunt prezentate într-o formă care păstrează fidelitatea exprimării intervievaților, fără a reprezenta rezultatele unei cercetări empirice în sensul clasic al termenului. Prin urmare, opiniile exprimate aparțin exclusiv interlocutorilor și au rolul de a

contribui la înțelegerea unor aspecte practice și organizaționale relevante pentru domeniul asistenței sociale militare.

Publicarea acestui interviu se înscrie în demersul Revistei Române de Asistență Socială Militară de a facilita dialogul dintre cercetare și practică, de a promova schimbul de experiență între specialiști și de a documenta inițiativele relevante care contribuie la dezvoltarea acestui domeniu interdisciplinar în România.

Interviu cu Colonelul (r) Nicolae Anghelescu, Președintele executiv al Asociației de Caritate din Armata României – CAMARAZII

1. Cum ați defini rolul Asociației de Caritate din Armata României – CAMARAZII în ecosistemul de sprijin social militar din România?

Asociația de Caritate din Armata României – CAMARAZII și-a asumat rolul de actor neguvernamental profilat pe domeniul social, care acționează în mod complementar pârghiilor de care dispun organele specializate ale statului român, în principal MApN. Mai concret, la solicitarea instituției militare sau a altor autorități publice, din propria inițiativă sau la cererea membrilor noștri, intervenim pentru rezolvarea unor probleme aparținând sferei sociale. E vorba, în principal, despre cazuri în raport cu care MApN nu are competențe legale specifice sau are asemenea componente, dar nu dispune de fondurile necesare, ori trebuie să se acționeze în regim de urgență, dar procedura administrativă a statului este greoaie. De regulă, se întâmplă ca viața să bată „filmul" normativ. Cu alte cuvinte, mai mereu apar realități pe care cadrul juridic și financiar din sistemul public nu le poate acoperi, iar în astfel de situații rolul nostru este de a interveni oportun și de a rezolva urgențele, în condițiile în care mecanismele noastre decizionale și de acțiune sunt mult mai suple decât cele specifice organelor statului.

Asociația CAMARAZII rezolvă problemele semnalate, după caz, integral, funcție de dimensiunea financiară și de fondurile la dispoziție, sau îți asumă acele părți care nu sunt eligibile spre a fi soluționate din resurse publice. Pot fi urgente, dar la fel de bine avem și proiecte pe termen lung sau cu caracter permanent.

Prin profilul și istoricul său, Asociația de Caritate din Armata României – CAMARAZII a dovedit că este cel mai important și statornic partener neguvernamental al MApN, în plan social și un serios punct de sprijin pentru personalul armatei și familiile acestuia, care se confruntă cu diverse încercări ale vieții, având nevoie de sprijinul organizat și eficient al comunității. O dovadă în acest sens este și validarea meritelor, din partea organelor statului, asociația fiind recunoscută, prin HG, ca organizație cu statut de utilitate publică. La aceasta se adaugă o serie de distincții conferite de către diverse entități militare și civile.

2. Care au fost principalele motivații care au stat la baza consolidării activității Asociației CAMARAZII în domeniul sprijinului pentru militari, veterani și familiile acestora?

Am simțit mereu că e loc pentru mai multă omenie în colectivitățile militare și avem convingerea că mediul militar trebuie să fie riguros, aplicat și procedural, în privința activităților strict profesionale, dar nu trebuie uitat faptul că, dincolo de uniforme, grade și ierarhii sunt oameni care, în plan personal, au probleme relativ similare cu ale celorlalți cetățeni, iar acestea trebuie rezolvate atât instituțional, cât și prin acțiuni de solidaritate umană. În această logică s-a născut conceptul „Militarul – cetățean în uniformă", în jurul

căruia funcționează relațiile socio-profesionale din cele mai multe armate ale statelor membre NATO.

Cu alte cuvinte, în privința vieții sale private, militarul trebuie să poată da expresie dreptului la asociere prevăzut în constituție, firește, fără a aduce atingere rigorilor impuse de statutul profesional, iar noi ne-am asumat rolul de catalizator al asocierii pentru mai bine, pe linie socială. Ne ghidăm, printre altele, după cunoscutul enunț filosofic al lui Aristotel, potrivit căruia „întregul este mai mult decât suma părților sale" și credem în forța superioară, coerența și starea de bine pe care le poate genera coeziunea de grup. În altă ordine de idei, avem credința că, pentru a derula eficient acțiuni de sprijin social, e nevoie de un bun management, practicat într-un format legal, organizat și credibil, iar o organizație cum este Asociația CAMARAZII poate conferi un cadru adecvat de manifestare.

Nu în ultimul rând, motivația vine și din faptul că, an de an, am dezvoltat această frumoasă și necesară construcție socială, câștigând respectul și încrederea oamenilor. Am dovedit, astfel, că SE POATE, iar acest istoric bazat pe fapte bune și concrete, energiile colective pe care am reușit să le capacităm, constituie, în sine, o validare și un standard de bune practici care ne motivează să mergem mai departe.

3. În ce măsură considerați că organizațiile de tip ONG completează sau suplinesc serviciile instituționale de asistență socială?

După cum am subliniat încă de la prima întrebare, ideea de bază este aceea de complementaritate între acțiunile statului și cele ale ONG-urilor, astfel încât, într-o formulă ideală, respectivele probleme sociale să fie rezolvate, pe cât posibil, în mod exhaustiv. În general, ONG-urile sunt profilate pe un anumit sector de activitate principal, iar în jurul acestuia mai gravitează alte câteva domenii care au o legătură naturală cu cel principal. Potrivit profilului său, fiecare ONG ar trebui să se afle într-un contact și dialog sistematic cu autoritățile specializate ale statului, astfel încât să știe unii de alții și să-și coordoneze acțiunile.

Dincolo de a se cunoaște și de a dialoga, statul și ONG-urile ar trebui să se comporte ca niște resorturi ale aceleiași mașinării, cu alte cuvinte să proiecteze împreună direcțiile de urmat și acțiunile corelative, să se informeze, să se sprijine reciproc și să existe un echilibru al relației, inclusiv în ceea ce privește respectul reciproc. Acesta este un scenariu ideal, dar în practică, situația nu stă totdeauna așa, iar eficiența și forța de intervenție a unui ONG depind foarte mult de modul în care statul, care este incomparabil mai puternic și are un rol hotărâtor, își tratează cu respectul cuvenit partenerii neguvernamentali. Este mult de discutat aici, dar în esență, cunoaștem multe ONG-uri foarte serioase care completează într-un mod semnificativ sau chiar suplinesc statul în cadrul tabloului mare al nevoilor de intervenție socială. Nivelul și calitatea acestui aport din partea ONG-urilor diferă, de la caz la caz, funcție de parametrii evocați mai sus, adică de nivelul de respect reciproc și coordonare de acțiune pe care înțeleg să-l practice partenerii sociali implicați, respectiv organele statului și ONG-ul, la care se adaugă și contribuția beneficiarilor reali ai măsurilor de sprijin social, pentru că prezintă relevanță și conduita acestora, în sensul că nu-i totuna să fie refractari sau cooperanți.

În cazul nostru, având o relație de colaborare statornică și echilibrată cu Ministerul Apărării Naționale, lucrurile merg la un nivel rezonabil, iar în acest sens, judecând prin prisma celor peste 6.000 de măsuri de sprijin acordate în 18 ani de existență, putem emite concluzia că avem un aport substanțial și că ne-am îndeplinit misiunea socială asumată. Chiar dacă am părea lipsiți de modestie, considerăm că e mare lucru să putem afirma că, de-a lungul timpului,

am soluționat, la un nivel mulțumitor, toate cerințele provenite de la persoane fizice sau juridice, firește, în măsura în care acestea au fost în concordanță cu legea și reglementările noastre interne și în limitele posibilităților financiare ale asociației.

În context, trebuie precizat că, potrivit legislației privind competențele, organizarea și funcționarea MApN, întrucât personalul în activitate trebuie să îndeplinească anumite standarde de sănătate, armata nu dispune de o structură specializată în domeniul asistenței sociale, cu excepția câtorva elemente de sprijin pentru răniții, invalizii și urmașii celor decedați în acțiuni militare, precum și pentru invalizii, veteranii și văduvele de război. Prin urmare, implicarea ONG-urilor în domeniul social și cultivarea unei bune relații cu entitățile civile specializate constituie opțiuni de urmat, mai ales pentru personalul în rezervă sau în retragere, veteranii de război și militarii cu dizabilități.

4. Care sunt categoriile de beneficiari cele mai frecvent sprijinite de Asociația CAMARAZII și ce tipuri de vulnerabilități sociale întâlniți cel mai des?

Asociația CAMARAZII își îndreaptă măsurile sale de sprijin, prioritar, către membrii proprii, iar aceștia provin, în mare parte, din personal al armatei, militari în rezervă sau în retragere, veterani, răniți, invalizi și urmași ai celor decedați în acțiuni militare. La subiecții menționați se adaugă membrii de familie ai acestora, dar și persoane vulnerabile din afara armatei și a asociației, care se află în situații limită. Privind vulnerabilitățile sociale, suntem focalizați pe ajutoarele socio-medicale, ajutoarele pentru deces, ajutoare pentru daune pricinuite de incendii, inundații și alte calamități naturale, diverse măsuri de sprijin pentru orfani, adică ne concentrăm pe acele încercări ale vieții pe care, de unul singur, omul nu le poate trece sau le-ar trece foarte greu.

În paralel, întrucât toate aceste tipuri de sprijin consumă foarte mulți bani, trebuie să ne îngrijim de „motorul financiar" al acțiunilor noastre, iar acesta se traduce în cât de mulți donatori, sponsori, cotizanți sau alte categorii de contributori putem convinge să ne fie alături. Acesta nu este un lucru ușor, așa cum poate că pare, privit din afară. Teoria conform căreia, dacă promovezi bine o cauză, mai ales una dramatică, se generează o emoție publică puternică și pe acest val vor veni încasări la asociație, vă pot spune că nu stă în picioare, decât la o dimensiune mult prea mică, astfel încât să poți construi ceva serios, consistent și stabil. Altfel spus, cunoscuta replică din filmul Filantropica „Mâna întinsă care nu spune o poveste nu primește pomană" produce efecte mici în materie caritabilă, cel puțin în România.

Experiențele noastre evidențiază faptul că nici religiozitatea afișată a poporului român nu este confirmată totdeauna prin fapte concrete, atunci când oamenii sunt puși în rolul de a contribui, efectiv, cu bani, fără a primi ceva în schimb. Prin urmare, fără a nega eficiența ideii de promovare în registru emoțional a cauzelor, filosofia noastră este aceea de a ne fideliza, prin diverse mecanisme de convingere bazate pe seriozitate, fapte concrete, legalitate și transparență, o masă cât mai mare de membri și simpatizanți, astfel încât să acumulăm resursele necesare pentru a ne permite ajutoarele despre care am vorbit mai înainte. Important e că ne îndeplinim obiectivele an de an și ne permitem din punct de vedere financiar să dezvoltăm și să diversificăm sistemul de sprijin social.

Este important de menționat că raportul între cei care primesc diverse forme de ajutor și cei care contribuie cu fonduri este undeva la peste 90% pondere a celor care contribuie fără a primi ceva de la asociație. Pentru aceștia, ca să-i ținem aproape, derulăm diverse activități din sfera coeziunii de grup, în cadrul unui program mai amplu, denumit „Coezio", iar aici intră, excursii, tabere pentru copii, activități recreative, culturale și altele asemenea. Este o

formulă prin care asigurăm atât echilibrul financiar al asociației, cât și un plus de armonie socială în cadrul colectivităților. Totodată, această simbioză contribuie și la educația civică a oamenilor, care altcumva, dacă ar fi stat izolați, nu ar putea trăi satisfacția faptului că în jurul lor, se pot întâmpla lucruri de bine la care ei să fie parte.

5. Cum se realizează identificarea cazurilor sociale și care este mecanismul de intervenție (colaborare cu unități militare, instituții publice, rețele informale)?

Principala cale de identificare a cazurilor sociale constă în faptul că, știind de existența noastră și de profilul asociației, persoanele care întâmpină probleme sociale ni se adresează direct. De asemenea, Ministerul Apărării Naționale ne transmite solicitări de intervenție pentru situațiile în care instituția este depășită de problemele care vizează o persoană sau un grup social anume. Nu în ultimul rând, asociația se autosesizează atunci când, în urma unor evenimente semnalate în presă sau în social media, constată că sunt aspecte care reclamă intervenția sa, fie din considerente de ordin moral, în cazul unor accidente tragice, spre exemplu, fie pentru că persoanele afectate au calitatea de membru al asociației și trebuie să beneficieze de sprijinul nostru, în virtutea drepturilor care decurg din statut și regulamentul intern.

Un element crucial care face ca oamenii să știe de noi și noi să aflăm ce se petrece cu ei, în teritoriu, constă în politicile noastre de comunicare și informare publică. Punem mare preț pe transparență, iar în acest sens comunicăm, periodic, cu toate unitățile armatei și îi informăm pe cei interesați asupra principalelor noastre activități, pe categorii de intervenție socială și proiecte. Generăm și menținem un dialog sistematic pe principalele teme în derulare și de perspectivă ale asociației, astfel încât să luăm în calcul și părerea comunităților militare atunci când ne planificăm activitățile de perspectivă. Nu neglijăm rețelele sociale, suntem preocupați să fim bine reflectați pe site, pe facebook, utilizăm și rețeaua de informare internă a MApN, în limitele pe care instituția militară ni le permite, publicăm, periodic, articole în ziarul „Observatorul Militar" etc.

O importanță deosebită o acordăm comunicării punctuale cu solicitanții de sprijin social, încercând să le oferim soluții adaptate situațiilor specifice prin care trec.

În acest sens, ținem să precizăm că absolut toți solicitanții, persoane fizice sau juridice, primesc rapid sau într-un termen rezonabil un răspuns scris, bine structurat, asupra modului de soluționare a cererilor, la finalul căruia îi rugăm să ne dea un feedback, astfel încât să ne asigurăm că am închis cazul în condiții de bună înțelegere.

Așadar, putem spune că, prin toate acele canale menționate mai sus, la care putem adăuga audiențele și diverse evenimente, activități informale etc., ne menținem într-o stare de conectivitate cu realitățile de la „firul ierbii", ceea ce ne permite să acționăm oportun și eficient.

6. Care sunt principalele dificultăți structurale sau sistemice pe care le observați în sprijinirea militarilor și veteranilor în România (legislative, financiare, instituționale)?

În primul rând, pentru a vă răspunde la această întrebare, trebuie să lămurim un pic termenii principali ai dialogului. Când discutăm despre veterani, trebuie precizat că sunt două categorii: veterani de război și văduvele acestora, respectiv veteranii din teatrele de operații și urmașii celor decedați în asemenea acțiuni militare.

Din prima categorie, din păcate nu mai sunt mulți în viață (câteva sute), având în vedere că media de vârstă pe acest segment social este de peste 90 de ani. Despre dânșii trebuie spus

că, după 1989, prin efortul Asociației Naționale a Veteranilor de Război, al MApN și al altor instituții ale statului, a fost îmbunătățită, gradual, legislația specifică, astfel încât venerabilii veterani să poată beneficia de indemnizații, rente viagere și sporuri de front, la care se adaugă și alte drepturi specifice. E discutabil dacă aceste drepturi sunt atât de consistente încât să reprezinte un gest de recunoștință suficient de bine calibrat, din partea societății, în raport cu sacrificiul veteranilor pe frontul celui de-Al Doilea Război Mondial. Oricum, a existat multă birocrație și, nu mă sfiesc să spun, multă fățărnicie din partea exponenților statului, care, pe de o parte, îi omagiau pe veteranii de război în mod public și se afișau cu dânșii din rațiuni de imagine, iar pe de altă parte blocau diverse proiecte de lege care, să le îmbunătățească drepturile, la Guvern sau în Parlament, invocând precaritatea resurselor statului. O mare șansă a veteranilor de război a fost că s-a constituit Asociația Națională a Veteranilor de Război, o organizație funcțională și puternică, la vremea aceea. Practic, asociația a împins lucrurile suficient de puternic și consecvent, astfel încât să nu existe prea multe sincope în asigurarea drepturilor cuvenite distinșilor veterani de război.

Pentru cea de-a doua categorie, respectiv veteranii din teatrele de operații, prima reglementare mai cuprinzătoare în privința lor a fost Ordonanța de Urgență nr. 82 din 25 octombrie 2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat. Era un context de trecere, când ne aflam deja în NATO, dar nu intrasem încă în UE, iar experiența României în această materie, aproape că nu exista. Prin urmare, au fost preluate unele elemente de reglementare din practica privind veteranii de război, altele de prin unele armate de referință, mai vechi în NATO decât noi, la care s-au adăugat ceva părți din gândirea autohtonă și așa a rezultat un cadru legal incipient care, într-o măsură destul de mare, era greu sau, pe alocuri, imposibil de aplicat.

În acea perioadă, Asociația CAMARAZII a fost extrem de solicitată și utilă, pentru aceste categorii de subiecți, întrucât legislația enunța anumite posibilități de intervenție socială sau chiar obligații ferme ale statului în domeniu, pentru răniți, invalizi, orfani și văduve, dar adeseori când se trecea la acțiuni concrete, se constata că, fie nu sunt norme de aplicare, fie nu sunt fonduri planificate, fie sunt anumite chestiuni echivoce sau în contradicție cu legislația socio-medicală națională. În mod gradual, această legislație a fost îmbunătățită, iar actualmente apreciez că este un cadru normativ mulțumitor și care acoperă destul de bine cazuistica socio-medicală concretă, generată de participarea la acțiuni militare cu potențial ridicat de risc. Firește, și pe partea aceasta, ca și la veteranii de război, s-au manifestat metehne precum birocrația, lipsa de claritate a legislației, lipsa de adecvare structurală (mulți ani nu au existat niște structuri minimale care să gestioneze, în mod specific, problematica militarilor răniți, invalizi, a urmașilor celor decedați). Și aici, ca și la veteranii de război, un rol important îl au ONG-urile profilate pe domeniu (de câțiva ani s-a constituit și o asociație axată strict pe domeniul în discuție, respectiv Asociația Militarilor Veterani și Veteranilor cu Dizabilități, care e foarte activă în privința sistemului de drepturi specifice ale acestor categorii).

În contextul acestei întrebări, trebuie spus că dialogul social este unul mai complicat pentru militari față de civili, întrucât militarii români nu au dreptul la asociere în structuri de tip sindical, iar în România nu există nici instituția Ombudsmanului armatei (un fel de avocat al poporului pentru militari). Pentru comparație, sunt multe armate aliate care dispun de asemenea organisme de reprezentare și apărare a drepturilor militarilor, unele dintre ele având ambele pârghii de acțiune. Militarul român are o singură cale administrativă de a-și solicita

și apăra drepturile în raport cu statul, respectiv aceea de a se adresa superiorilor, în nume personal și ierarhic, iar cum ierarhia este destul de bine stratificată în armată, parcursul unei asemenea cereri poate fi unul de durată și cu multe obstacole față de care militarul de rând nu dispune de pârghii pe măsură.

7. Cum evaluați impactul intervențiilor umanitare și sociale realizate de Asociația CAMARAZII asupra beneficiarilor? Există indicatori sau forme de monitorizare a rezultatelor?

Generic discutând, considerăm că un indicator în sine care reflectă măsura și calitatea activităților noastre îl reprezintă creșterea, an de an, a numărului de membri și simpatizanți și, implicit, a fondurilor atrase, la care se poate adăuga faptul că nu am întâmpinat contestări, litigii administrative, litigii în justiție și nici alte probleme care să conducă la ideea că direcțiile de acțiune și conduita noastră nu ar fi unele bune, dimpotrivă, ne simțim apreciați și încurajați.

Judecând după faptul că, în urma evaluării de către Guvernul României, asociația noastră a fost recunoscută ca fiind organizație de utilitate publică, având în vedere și numeroasele distincții primite de-a lungul timpului, dar, mai ales, din perspectiva numărului mare și diversității intervențiilor noastre sociale, considerăm că am adus unele schimbări necesare în peisajul social al armatei, cu efecte benefice în planul coeziunii de grup și în climatul psiho-moral din cadrul colectivităților militare.

Ca forme de monitorizare a rezultatelor, punem în prim-plan comunicarea cu oamenii, atât în mod individual, când ni se adresează cu diverse cereri sau ne transmit sugestiile lor de îmbunătățire a activității, cât și prin dialogul „face to face", în cadrul vizitelor la unități pe care le efectuăm periodic, al audiențelor etc. Nu practicăm un sistem tehnic de monitorizare și evaluare, pentru că ceea ce facem noi nu poate fi matematizat, întrucât problematica aceasta socio-medicală presupune un anumit nivel de discreție în privința expunerii publice a problemelor întâmpinate de persoanele cu boli grave, spre exemplu, și comportă foarte multe nuanțe care nu pot fi surprinse cum ar trebui printr-un chestionar de monitorizare. Pe de altă parte, resursele la dispoziție nu ne permit să avem o structură specializată în cercetări sociologice sau ceva de genul acesta, dar nu negăm necesitatea și eficiența acestor instrumente de măsurare și feedback.

E limpede că trebuie să dezvoltăm comunicarea directă cu membrii și simpatizanții, iar în acest sens, pe lângă instrumentele consacrate, avem în lucru o platformă de comunicare socială de tip rețea internă, concepută de așa natură încât oamenii să cunoască mai bine ce face și ce-și propune să facă asociația, să ne spună părerea lor și să comunice atât între ei, pe grupuri de inițiativă, pe diverse teme de interes comun, cât și cu noi, ca administratori ai acestei rețele de comunicare, într-o manieră interactivă. Practic, dincolo de direcțiile noastre de acțiune consacrate, din această interacțiune cu oamenii ne vom extrage elementele necesare pentru a aduce corecții și îmbunătățiri activității asociației.

8. În ce mod a influențat contextul recent (misiuni externe, tensiuni geopolitice, crize sociale) solicitările către organizația dumneavoastră?

Pentru că tot vorbim de context, trebuie spus faptul că Asociația de Caritate din Armata României – CAMARAZII s-a înființat în anul 2008, în principal din rațiunea de a exista o entitate neguvernamentală, puternică și serioasă, care să aibă capacitatea de a contribui la soluționarea multor probleme care au apărut atunci, în contextul participării României la acțiuni militare cu grad ridicat de risc, din teatrele de operații internaționale. Chiar și acțiunile

militare interne, îndeosebi cele ale aviatorilor, au devenit mai periculoase, pe fondul faptului că antrenamentele în context aliat sunt mai intense și complexe, iar la vremea aceea în armată se zbura cu MIG-urile, care, în parte, erau depășite tehnologic și într-o stare de mentenanță nu tocmai corespunzătoare noilor provocări.

Atunci asociația a fost foarte solicitată pentru a interveni, întrucât această creștere a complexității misiunilor armatei, în condițiile unei tehnologii care nu ținea pasul, a generat, din păcate, multe evenimente nefericite soldate cu morți, răniți, invalizi, orfani și văduve. După cum am precizat la o întrebare anterioară, nu numai tehnologia era rămasă în urmă, ci și legislația specifică, astfel încât statul, oricât și-ar fi dorit, nu avea cum să rezolve această cazuistică în toate aspectele ei și, în mod firesc, apela și la ONG-uri.

Trecând peste acest prim context, care a influențat solicitările către organizația noastră, au mai existat și alte situații de criză în care, dincolo de activitățile obișnuite, pe care le facem an de an, a trebuit să ne implicăm rapid și consistent. Pot da cel puțin două exemple, respectiv criza COVID și criza războiului din Ucraina. La debutul pandemiei COVID, adică la final de 2019 și început de 2020, când lumea era îngrozită de virulența și rapiditatea răspândirii epidemiei, când organele statului nu știau cu ce să înceapă mai întâi și de unde să le apuce, asociația noastră a achiziționat „pe repede înainte" măști de protecție, substanțe dezinfectante, combinezoane de protecție pentru medici și alte elemente care erau necesare pentru lupta cu virusul. Am intitulat proiectul acela „Combat COVID-19" și, în cadrul acestuia, după ce am distribuit mijloace de protecție, acolo unde a fost cea mai mare nevoie, am trecut la o altă componentă, necesară și ea. I-am sprijinit pe copii să desfășoare învățământ online, prin achiziția și donarea de tablete și laptopuri, îndeosebi către familiile cu mai mulți copii și cu venituri mici, care nu aveau asemenea posibilități.

Referitor la războiul din Ucraina, la scurt timp după fatidica zi de 24 februarie 2022, a fost nevoie să fim solidari cu vecinii și prietenii noștri ucraineni și să contribuim la dotarea cu saltele, pături și alte materiale de cazare, precum și cu hrana și apă, a acelor puncte de tranzit care se înființaseră la granița cu Ucraina. În aceeași manieră, având pârghii de decizie și intervenție rapide, dar și un grad ridicat de credibilitate, ne-am alăturat eforturilor autorităților statului, îndeosebi prin îndeplinirea procedurilor legale pentru atragerea de donații și sponsorizări, care să servească acestei cauze.

Implicarea asociației a fost una salutară nu numai în situații de criză, ca și atunci când s-a ivit o provocare atipică, așa cum a fost proiectul „INVICTUS", la care România a fost invitată să se alăture altor state aliate și partenere, în anul 2017. INVICTUS e un proiect de promovare a sportului pentru persoane cu dizabilități, sportul ca mod de a te reseta după un accident soldat cu infirmități, iar militarii răniți și invalizi au fost parte a acestei provocări și au reprezentat excelent România. În primele sale ediții (2017-2018), un rol esențial în asigurarea resurselor necesare l-au avut ONG-urile, în principal Asociația CAMARAZII, până când statul și-a pus pe picioare mecanismele sale legale de finanțare și achiziții pentru a putea susține logistic proiectul.

Ca notă generală, în asemenea situații, este important ca autoritățile statului să poată accesa, fără să stea prea mult pe gânduri, piste de parteneriat neguvernamental verificate și credibile, care inspiră forță și încredere din perspectiva statutului, legalității și istoricului lor, iar în fruntea listei ar trebui să fie organizațiile cu statut de utilitate publică.

Așadar, ONG-urile care au dobândit statutul de utilitate publică, fiind evaluate și recunoscute ca fiind performante, de către Guvernul României, ar trebui să fie tratate ca atare

și să beneficieze de un regim de atenție și cooperare pe măsură, din partea statului, ceea ce nu se întâmplă totdeauna. Vom detalia acest subiect în cadrul următoarelor întrebări.

9. Care considerați că sunt prioritățile de dezvoltare ale domeniului asistenței sociale militare în România în următorii ani?

După cum am spus și anterior, atunci când vorbim de personalul armatei, militar și civil, ne referim la oameni care nu pot activa în structuri militare decât dacă îndeplinesc standardele de aptitudine medicală specifice mediului militar ale armatei. E drept, printre angajații Ministerului Apărării Naționale se află și persoane care, pentru o anumită perioadă de timp sau cu caracter permanent, au anumite probleme de sănătate, dar acestea sunt atât de puține, raportat la marea masă a armatei, încât nu se justifică înființarea unor structuri de asistență socială specializată, permanente, în cadrul instituției militare. Sunt câteva elemente de acest tip, în cadrul organismului militar, dar puține și de mică dimensiune, dozate atât cât să îi poată sprijini pe militarii răniți în diverse misiuni.

În altă ordine de idei, din perspectivă strict socială, trebuie spus că personalul armatei beneficiază de drepturi financiare și de alte facilități, astfel încât sunt puține cazurile de persoane sau familii care întâmpină probleme sociale grave din cauza veniturilor mici. Și pe această linie, la fel ca și din perspectivă medicală, numărul mic de persoane sau familii care nu-și pot asigura subzistența nu justifică înființarea, în cadrul armatei, a unei instituții de asistență socială care să le sprijine.

În schimb, atunci când discutăm de personalul în rezervă sau în retragere, de veteranii de război și de militarii răniți, acolo e nevoie de asistență socială, pentru că sunt persoane vârstnice și/sau cu dizabilități, unele dintre ele cu pensii mici, cu probleme de sănătate specifice vârstei înaintate, uneori fără aparținători.

Partea bună e că, după ce părăsesc sistemul militar, de regulă, foștii angajați ai armatei se asociază în diverse ONG-uri iar, prin intermediul acestora, coagulează unele măsuri de sprijin social, unde e cazul. În această zonă se simte nevoia unor forme organizate de sprijinire a pensionarilor militari, prin încurajarea, de către minister, a înființării unuia sau mai multor centre rezidențiale pentru persoane vârstnice sau a unor furnizori de servicii autorizați care se pot implica prin acordarea de servicii sociale sau socio-medicale la domiciliu, în facilitarea accesului la asistența medicală și în promovarea unor principii specifice îmbătrânirii active, spre evitarea izolării sociale.

Sunt câteva asociații și fundații mai puternice, care au asemenea deziderate, iar dispunând de statutul de organizații de utilitate publică, ar avea dreptul să primească, în folosință gratuită, imobile administrate de structuri ale statului, pentru a le da o destinație socială. Noi am încercat de mai multe ori și vom continua să încercăm un asemenea demers, la care se poate adăuga și oportunitatea de a se accesa fonduri europene, dar lucrurile nu sunt simple.

Constatarea organizației noastre, întemeiată pe încercări concrete și repetate, este aceea că autoritățile publice au un reflex foarte puternic de a-și menține în patrimoniul propriu diverse clădiri și terenuri din domeniul public al statului, chiar și zeci de ani, fără un scop precis, respingând cererile unor ONG-uri îndreptățite să preia respectivele imobile, spre a da o destinație socială.

Așadar, considerăm că principala prioritate a instituției militare în domeniul asistenței sociale ar trebui să fie consolidarea relației sale cu ONG-urile axate pe domeniul social care

și-au dovedit capacitatea, în timp, și care ar putea constitui un punct de sprijin constant și serios, dacă ar exista eforturi conjugate stat-privat, pe această linie.

De asemenea, pentru militarii care participă la acțiuni cu risc ridicat, ar fi util să existe reglementări specifice și scheme de structuri specializate bine reglementate dar inactive, care să poată fi operaționalizate în asemenea situații, iar din aceste scheme să facă parte cel puțin o asociație sau fundație, cu rol strategic, prin care să se poată derula o parte din măsurile de sprijin, la nevoie.

10. Ce recomandări ați transmite cercetătorilor și practicienilor din domeniul asistenței sociale militare pentru consolidarea colaborării dintre mediul academic și cel practic?

Asistența socială constituie unul dintre cele mai complexe și sensibile domenii care influențează mersul societății românești. Se poate vedea acest lucru și cu ochiul liber, mergând pe stradă, în mijloacele de transport, trecând prin diverse comunități și, mai ales, urmărind dezbaterile televizate sau postările pe social media. E o temă efervescentă, care influențează starea de spirit și conduita socială a poporului nostru, dar din păcate, în „buna tradiție românească", se dezbate mult și se face puțin. Pe de o parte, avem un stat sufocat în propria sa creație birocratică, predispus la populisme și la soluții pompieristice, iar de cealaltă parte, se află un popor marcat de decenii de comunism și de efortul tranziției spre democrație, care întâmpină serioase probleme sociale și are mari așteptări de la organele statului.

Aproape zilnic putem vedea clișeul cu statul care e depășit de realități sau statul care trece de la o extremă la alta, reglementând excesiv și uneori haotic acele domenii în care se manifestă derapaje.

Nu în ultimul rând, este destul de evident, pentru cei din zona ONG-urilor, faptul că statul se manifestă cu o anumită aroganță, atât în materia dialogului și respectului reciproc, cât și privind modul în care reglementează diverse aspecte ale vieții sociale și pârghiile de coerciție pe care le instituie prin respectivele reglementări.

E mult de vorbit aici, dar am întâlnit multe prevederi lacunare sau echivoce pe linia aceasta, pornind de la reglementarea voluntariatului, care e o glumă în România (deși legea a apărut în 2014, nu are norme de aplicare), continuând cu reglementarea, mai nou foarte exigentă, a centrelor rezidențiale pentru persoane vârstnice, cu legislația care guvernează asociațiile și fundațiile, ce cuprinde multe lucruri fără rost, dar nu reglementează o serie de aspecte absolut necesare, din perspectiva aplicantului etc.

Am prezentat puțin contextul în care ne aflăm, pentru că e relevant, iar acum mă voi referi la recomandări. Pentru practicienii din domeniul asistenței sociale am tot respectul, întrucât, e un domeniu dificil și prost plătit, iar dânșii lucrează, practic, pe baza unei legislații care, uneori, este imposibil de aplicat, în integralitatea ei. Asta, fie pentru că reglementarea este prea exigentă față de posibilitățile concrete din România, fie pentru că, în multe cazuri, pretențiile din legislație nu sunt acoperite și cu alocarea financiară necesară spre a putea fi puse în opera, ceea ce conduce la ideea că oamenii trebuie să fie creativi pe riscul lor.

Recomandarea către dânșii ar fi aceea ca, atunci când interferează cu autorități de monitorizare și control sau cu presa, să-și expună gândurile, ca rezultat al practicii în domeniu, cu mult curaj, pentru că au căderea să o facă și numai așa înalții decidenți vor cunoaște și vor lua în seamă ceea ce se petrece la „firul ierbii". De asemenea, dincolo de vocația necesară, practicienii trebuie să dea expresie omeniei în relația cu cei pe care îi ocrotesc, pentru că, fără acest ingredient, lucrurile nu pot deveni mai bine.

Pentru respectabilul mediu academic, principala recomandare este aceea de a acorda o pondere cât mai mare practicii la instituțiile de asistență socială. Simpla preluare și perpetuare a unor concepte teoretice care sună bine, multe dintre ele bazate pe experiența unor țări cu mult mai avansate, cum sunt cele din Europa Occidentală, situează demersul științific în afara confruntării cu realitatea românească și, foarte probabil, în zona de ineficiență.

Considerăm că este absolut necesară o implicare a mediului academic împreună cu practicienii, în determinarea forurilor legiuitoare de a reglementa mai bine domeniul asistenței sociale, astfel încât acesta să fie mai flexibil, mai nuanțat, și implicit mai fezabil. Factorii de putere în domeniu trebuie să înțeleagă că reformele abrupte nu prind în România, că trebuie să creeze un cadru conceptual și normativ respirabil, cu aplicabilitate graduală, astfel încât să fie fezabil pentru toți aplicanții cu bune intenții și capacitate acțională. În caz contrar, ne vom afla în situația în care acțiunile a trei tipuri de entități (forurile legiuitoare, forurile academice și practicienii) ne vor da un rezultat cu minus, chiar dacă fiecare dintre părți va bifa, prin argumente procedurale, că si-a făcut bine treaba, în felul său.

Esența recomandării noastre este nevoia de comunicare, respect reciproc și, mai ales, respect pentru beneficiarii asistenței sociale, mai multă modestie instituțională, în locul aroganței de care vorbeam și inițiative curajoase provenite de la oameni care au empatie și legătură cu sistemul acesta și care nu mai doresc să îl vadă plutind într-o zonă gri.

Apropo de zona gri, asistența socială nu trebuie abordată la modul simplist, adică avem oameni suferinzi, cu dizabilități, săraci, bătrâni, generic persoane vulnerabile și tot ce trebuie să facem e să le asigurăm o subzistență minimală pentru a-și putea duce viața, cumva.

Asistența socială trebuie privită ca parte a unui sistem mult mai amplu de acompaniament social pentru acești oameni. Îmi vine în minte acum un proverb cunoscut, atribuit culturii chineze, care spune așa: „Dă-i unui om un pește și îl vei hrăni o zi. Învață-l să pescuiască și îl vei hrăni toată viața!”.

Un element esențial al sănătății unei societăți este conduita participativă, adică statul oferă atât cât poate, dar și persoana vulnerabilă trebuie să fie implicată activ în acest efort de resetare, iar aici putem avea în vedere dezvoltarea și corecta gestionare a conceptului de economie socială sau de îmbătrânire activă, astfel încât beneficiarul măsurilor de sprijin social să vină și el, cu un aport personal, pe cât posibil. Mai precis, mă refer la faptul că sunt persoane vulnerabile care ar putea munci, în anumite condiții și limite, sau ar putea face voluntariat. Ideea este să nu stea și să aștepte să vină statul și ONG-urile cu toate cele.

Sunt multe alte modalități complementare asigurării nevoilor de bază, prin care o persoană vulnerabilă se poate consolida fizic, psihic și material, dacă este ajutată să depășească faza depresiei profunde, iar aici mă refer, îndeosebi, la partea de consiliere și orientare, la a-i simplifica viața în privința îndeplinirii unor proceduri birocratice pe care nu le cunoaște. Așadar, asistența socială nu trebuie să vizeze doar masă, cazare și medicamente, e mult mai complexă decât atât și trebuie tratată ca atare.

Închei acest interviu exprimându-mi convingerea că asistența socială este un domeniu care, clar, trebuie să fie reformat în sensul flexibilității și eficienței, dar nu prin dezbateri televizate și abordări politicianiste, ci prin dialog rațional, cu implicarea tuturor actorilor sociali care au ceva de spus în această materie. Diferența de la „zona gri”, în care se află, la un sistem cât de cât mulțumitor, o pot face, în primul rând, oamenii din sistem, prin onestitatea și dedicarea lor, dar și ONG-urile, care pot aduce acele pete de culoare necesare, utile și încurajatoare. Îmi pun mari speranțe și în cei care, acum, sunt studenți și care, foarte probabil,

vor aduce cu ei un plus de entuziasm, limpezime și speranță, când vor debuta ca profesioniști în domeniul asistenței sociale.

Concluzii

Experiența Asociației de Caritate din Armata României – CAMARAZII demonstrează că parteneriatul dintre Ministerul Apărării Naționale și organizațiile societății civile poate genera intervenții sociale flexibile și adaptate realităților din teren. Cele peste 6.000 de măsuri de sprijin acordate în cei 18 ani de activitate constituie un indicator relevant al contribuției pe care organizația o aduce în sprijinul militarilor, veteranilor, răniților, rezerviștilor și familiilor acestora.

Interviul scoate în evidență faptul că principalele provocări ale domeniului nu sunt determinate exclusiv de lipsa resurselor financiare, ci și de existența unor dificultăți legislative, birocratice și instituționale care limitează eficiența intervențiilor sociale. În acest context, organizațiile neguvernamentale îndeplinesc un rol esențial prin capacitatea lor de a reacționa rapid, de a mobiliza resurse și de a construi relații de încredere cu beneficiarii.

O altă concluzie importantă este necesitatea consolidării colaborării dintre autoritățile publice, mediul academic și organizațiile neguvernamentale. Dezvoltarea asistenței sociale militare presupune nu doar perfecționarea cadrului normativ, ci și valorificarea experienței practice acumulate de organizațiile implicate direct în sprijinirea comunității militare. În acest sens, cercetarea științifică poate beneficia semnificativ de expertiza practicienilor, iar rezultatele cercetării pot fundamenta politici publice și programe sociale mai eficiente.

Totodată, dialogul relevă necesitatea dezvoltării unor servicii sociale dedicate militarilor aflați în rezervă sau în retragere, veteranilor și persoanelor cu dizabilități rezultate în urma participării la misiuni, inclusiv prin crearea unor servicii comunitare, centre rezidențiale și programe de îmbătrânire activă, realizate în parteneriat cu organizațiile de utilitate publică.

În ansamblu, interviul confirmă că asistența socială militară trebuie abordată într-o manieră interdisciplinară și colaborativă, în care solidaritatea profesională, responsabilitatea instituțională și implicarea societății civile contribuie împreună la creșterea rezilienței comunității militare și la îmbunătățirea calității vieții beneficiarilor. Experiența Asociației CAMARAZII oferă un exemplu relevant de bună practică și constituie o sursă valoroasă de reflecție pentru cercetători, practicieni și decidenți interesați de dezvoltarea acestui domeniu în România.

Autorii și redacția Revistei Române de Asistență Socială Militară își exprimă recunoștința față de domnul **colonel (r) Nicolae Anghelescu**, Președinte executiv al Asociației de Caritate din Armata României – CAMARAZII, pentru disponibilitatea de a participa la acest interviu și pentru informațiile și reflecțiile oferite, care contribuie la o mai bună înțelegere a rolului organizațiilor neguvernamentale în dezvoltarea asistenței sociale militare din România.

II. Articole de cercetare / Research Articles

3. Famous Battles and Their Lessons for Military Social Work: An Interdisciplinary Analysis of Leadership, Resilience and Personnel Support

Adriana Simona Doca
Economist, social worker
Researcher in Military Social Work
Master's Candidate in Military Social Work
West University of Timisoara
Faculty of Sociology and Social Work, Romania
ORCID: 0009-0003-8467-5899
E-mail: docasimona@yahoo.com

Publicat în: Vol. 1, Nr. 3, 2026 **DOI:** 10.5281/zenodo.23236776 **Publicat online:** 26.08.2026

Recommended citation (APA 7):

Doca, A. S. (2026). Famous Battles and Their Lessons for Military Social Work: An Interdisciplinary Analysis of Leadership, Resilience and Personnel Support *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(3). https://doi.org/10.5281/zenodo.23236776

Abstract (EN)
Military history demonstrates that battlefield success depends not only on technological superiority or numerical strength but also on leadership, group cohesion, morale and the ability to adapt under extreme conditions. From this perspective, the study of famous battles provides valuable insights into the principles underlying modern military social work. This paper examines six representative battles—Marathon, Cannae, Agincourt, Waterloo, Stalingrad and the Normandy landings—to identify lessons relevant to the social and psychological support of military personnel. Using qualitative comparative analysis based on historical literature and contemporary research on resilience and military leadership, the article argues that operational effectiveness is closely linked to organizational support, psychological preparedness and family assistance. The findings suggest that historical military experience has significantly influenced the development of contemporary concepts of operational resilience, military social support and personnel welfare.
Keywords: military social work, leadership, resilience, morale, military history, psychosocial support.

1. Introduction

Armed conflicts have been one of the main factors shaping the evolution of human societies. Although military history is frequently analyzed from the perspective of strategies, weaponry

and tactics, contemporary research increasingly focuses on the human dimension of war. The soldier is not merely an executor of orders, but a person continually influenced by psychological, social and cultural factors that determine his or her capacity to cope with operational stress (Bartone, 2006).

In recent decades, military organizations have undergone profound transformations generated by changes in the international security environment. Peacekeeping missions, multinational operations, hybrid warfare and asymmetric threats have led to an expansion of the role of social and psychological support services for military personnel. In this context, military social work has become an essential component of human resource management and personnel protection.

According to the definition adopted in the specialized literature, military social work represents the set of professional activities aimed at preventing and resolving social problems affecting service members, veterans and their families, contributing to the maintenance of operational capacity and to social reintegration after mission participation (Daley, 1999).

Historical experiences demonstrate that numerous armies achieved successes or failures not only due to tactical superiority, but also as a result of how they managed morale, cohesion and personnel welfare. The studies of John Keegan (1976) and Victor Davis Hanson (2001) show that military performance is inseparable from the psychological and social dimension of war.

Currently, NATO doctrine on resilience considers the human factor as one of the fundamental elements of defensive capability. Military training can no longer be limited to tactical instruction, but includes the development of psychological resilience, family support and the consolidation of organizational cohesion.

From this perspective, the analysis of famous battles allows the identification of principles that remain relevant regardless of historical epoch:

- the importance of leadership;
- military group cohesion;
- effective communication;
- organizational adaptability;
- individual and collective resilience;
- logistical and social support;
- personnel protection;
- recovery after losses and trauma.

These elements also constitute the main intervention directions of contemporary military social work.

The aim of this paper is to demonstrate that lessons drawn from major military confrontations can inform the development of modern policies for supporting military personnel and their families. The article seeks to highlight the connection between historical experiences and current practices regarding organizational resilience, prevention of operational stress and human resource management in military institutions.

2. Research Methodology

This paper employs a qualitative method based on documentary and comparative analysis. Six battles considered representative for different historical periods and for the diversity of operational contexts were selected:

- Maraton (490 î.Hr.);

- Cannae (216 î.Hr.);
- Agincourt (1415);
- Waterloo (1815);
- Stalingrad (1942–1943);
- The Normandy landings (1944).

The selection was based on their relevance in military history literature and on the impact they had on the development of strategic thinking. At the same time, each of these confrontations illustrates a distinct dimension of the human factor in war: motivation, leadership, adaptability, cooperation, resilience and the organization of logistical support.

The analysis follows three main directions:

1. identification of the human factors that influenced the outcome of each battle;
2. assessment of the social and psychological consequences for service members;
3. formulation of lessons applicable to contemporary military social work.

Documentation was based on classic works of military history (Clausewitz, Keegan, Liddell Hart, Hanson), on research concerning military psychology and organizational resilience (Bartone, Seligman, Grossman), as well as on NATO publications and studies on military personnel management.

Comparative analysis allows highlighting the continuity of certain fundamental principles that transcend technological differences between epochs. Although weapons and tactics have changed radically, the human factors influencing military performance have remained largely constant. Competent leadership, group cohesion, social support and adaptability continue to represent essential variables for the success of modern military organizations.

Furthermore, the article adopts an interdisciplinary approach, integrating perspectives from military history, sociology, organizational psychology and social work. This approach enables moving beyond purely historical analysis and highlighting the practical relevance of lessons drawn from the past for contemporary systems of military personnel support.

3. Analysis of Famous Battles and Their Relevance for Military Social Work

3.1. The Battle of Marathon (490 BC) — Group Cohesion and Collective Motivation

The Battle of Marathon constitutes one of the earliest historical examples demonstrating the decisive influence of the human factor on the outcome of an armed confrontation. The Athenian army, estimated at approximately 10,000 hoplites, managed to defeat a numerically superior Persian force through discipline, coordination and high morale (Hanson, 2001).

From the perspective of military psychology, victory cannot be explained exclusively by tactics. The Greek hoplites came from the same political and social community, and the defense of the city-state represented a common responsibility. Collective identity and the sense of belonging reinforced individual motivation and reduced the effects of combat stress.

Contemporary literature on military cohesion supports the view that the sense of belonging to a group is one of the most important predictors of operational performance (Siebold, 2007). Service members are motivated not only by strategic objectives, but also by responsibility toward their comrades.

For military social work, the main lesson derived from Marathon lies in the importance of strengthening interpersonal relationships within military units. Counseling activities, organizational integration and team spirit development contribute to reducing psychological vulnerability in high-risk situations.

At the same time, Marathon highlights the role of shared values in maintaining organizational resilience. Modern armies invest in developing organizational culture because it directly influences soldiers' adaptability during operations.

3.2. The Battle of Cannae (216 BC) — Leadership and Loss Management

Hannibal's victory over the Roman army is considered one of the most remarkable tactical demonstrations in military history (Liddell Hart, 1991). The double envelopment maneuver used by the Carthaginian commander is still studied today in military academies worldwide.

Beyond the strategic dimension, Cannae offers a relevant perspective on the social consequences of a military disaster. It is estimated that the Roman army lost between 50,000 and 70,000 soldiers in a single day (Goldsworthy, 2001). These losses produced profound effects on local communities, families and the economy of the Roman Republic.

Research on organizational psychology shows that massive losses affect collective morale and trust in military institutions (Shay, 1994). In the absence of efficient support mechanisms, social consequences can persist for generations.

From the perspective of military social work, the experience at Cannae underscores the importance of rapid intervention after traumatic events. In contemporary armies, support provided to the families of fallen service members includes psychological counseling, social assistance, legal support and socio-economic reintegration programs.

Another important lesson concerns leadership. Hannibal continuously adapted his battle formation according to the adversary's behavior. Currently, the concept of adaptive leadership is considered essential in crisis management, including the coordination of multidisciplinary teams involved in supporting service members.

3.3. The Battle of Agincourt (1415) — Resilience under Conditions of Inferiority

The victory of the English army led by Henry V over the French cavalry demonstrates that military performance depends to a considerable extent on the capacity to adapt to environmental conditions and on the quality of leadership.

English soldiers were in a precarious physical state. Many troops suffered from illness, exhaustion and malnutrition after the campaign conducted in France. Nevertheless, discipline and confidence in their leader allowed the maintenance of combat capability.

From the perspective of organizational resilience, Agincourt illustrates the capacity of an organization to function effectively under extreme conditions. Bartone (2006) defines military resilience as the ability to maintain performance despite intense stress and uncertainty.

Currently, resilience development constitutes one of the priorities of NATO programs on military personnel training. Interventions include psychological training, development of emotional competencies and consolidation of relationships between service members and leaders.

Military social work contributes to this process by identifying risk factors, supporting soldiers in difficulty and developing preventive programs oriented toward mental health.

3.4. The Battle of Waterloo (1815) — Inter-institutional Cooperation and Communication

Waterloo represents a classic example of the importance of cooperation between allied forces. Victory against Napoleon was not the exclusive result of a single army's performance, but of effective coordination between the British and Prussian armies.

From the perspective of organizational management, this confrontation demonstrates the role of communication and mutual trust between different structures.

Currently, NATO operations presuppose permanent collaboration among service members belonging to states with distinct cultural and organizational systems. Their integration

requires efficient mechanisms of communication, psychological support and intercultural adaptation.

Military social workers frequently participate in programs dedicated to the families of service members deployed in multinational missions, facilitating their adaptation to changes generated by mobility and temporary separation.

The experience at Waterloo demonstrates that the success of a modern military organization depends not only on individual performance, but also on the quality of relationships between the institutions involved.

3.5. The Battle of Stalingrad (1942–1943) — Psychological Trauma and the Limits of Human Endurance

The Battle of Stalingrad is considered one of the most devastating confrontations in human history. The number of military and civilian victims exceeded two million, and climatic and logistical conditions amplified the suffering of combatants.

Numerous studies on post-traumatic stress utilize the experiences of World War II veterans to explain the effects of prolonged exposure to violence (Shay, 1994).

Service members involved in urban combat were permanently exposed to bombardments, hunger and the loss of comrades. These experiences generated psychological disorders which, at the time, were insufficiently understood and rarely treated.

After the war, the development of military psychology and social services for veterans was directly influenced by the traumatic experiences of this generation.

Currently, military social work pays special attention to the prevention of post-traumatic stress disorder (PTSD), family counseling and social reintegration of service members returning from theaters of operation.

The experience at Stalingrad demonstrates that operational performance cannot be separated from the protection of mental health.

3.6. The Normandy Landings (1944) — Integrated Planning and Personnel Protection

Operation Overlord represents one of the most complex examples of integrating strategic planning with human resource management.

The success of the landings was made possible by unprecedented logistical preparation. Mobile medical systems, evacuation of the wounded, continuous supply and moral support services were organized for hundreds of thousands of service members.

This model demonstrates that operational efficiency depends on the existence of structures capable of protecting human resources.

In contemporary literature, the concept of *force health protection* includes all measures aimed at maintaining the physical, psychological and social health of military personnel.

Military social work contributes to this objective through:

- assessing the social needs of service members;
- supporting families during missions;
- crisis counseling;
- facilitating reintegration after return from theater;
- coordinating multidisciplinary interventions.

Normandy demonstrates that personnel protection does not represent a secondary activity, but a strategic component of military success.

4. Comparative Analysis

Although more than two millennia separate Marathon from Normandy, comparative analysis highlights the existence of certain constants of military performance:

- competent leadership;
- social cohesion;
- effective communication;
- high morale;
- adaptability;
- logistical and social support;
- protection of physical and mental health;
- capacity for recovery after losses.

These elements are today integrated into modern military doctrine and constitute the basis of the activity of specialists in military social work. The evolution of armed conflicts has demonstrated that investment in the human factor produces long-term effects both on operational efficiency and on the sustainability of military organizations.

5. Discussions

The comparative analysis of the battles of Marathon, Cannae, Agincourt, Waterloo, Stalingrad and the Normandy landings highlights the fact that military performance cannot be explained exclusively by numerical, technological or tactical superiority. Human factors—leadership, morale, group cohesion, resilience and organizational support—decisively influence the capacity of a military structure to fulfill its mission. This conclusion is supported both by classical military history literature (Clausewitz, 1976; Keegan, 1976) and by recent research in organizational psychology and military sociology (Bartone, 2006; Seligman, 2011).

From the perspective of military social work, each of the analyzed case studies highlights a distinct dimension of support provided to personnel. Marathon demonstrates the importance of collective identity and the sense of belonging, Cannae underlines the necessity of managing the social consequences of human losses, Agincourt highlights the role of organizational resilience, Waterloo confirms the value of inter-institutional cooperation, while Stalingrad and Normandy show that the physical and mental health of service members are essential conditions for operational efficiency.

These conclusions are consistent with NATO doctrine on resilience, which defines an organization's capacity to resist, adapt and continue mission fulfillment under operational stress conditions. Within this model, military social work contributes to maintaining individual and organizational resilience through preventive interventions, counseling services and programs dedicated to military families.

Furthermore, specialized literature emphasizes that family support represents one of the most important protective factors against operational stress. Service members who benefit from stable family relationships and efficient social assistance services exhibit lower levels of anxiety and greater capacity to adapt to professional demands (Bowen & Martin, 2011).

At the same time, historical analysis demonstrates that the effects of armed conflicts extend beyond the period of their conduct. Psychological traumas, reintegration difficulties and social problems can persist long after hostilities have ended. Consequently, military social work services must adopt a continuous approach, including prevention, intervention during missions and post-mission support.

6. Implications for the Romanian System of Military Social Work

The historical experiences analyzed offer relevant directions for the development of military social work services in Romania.

First, it is necessary to strengthen programs for preventing operational stress. Recent research demonstrates that preventive interventions reduce the incidence of psychological disorders and facilitate soldiers adaptation to the demands of international missions.

Second, services dedicated to military families must be expanded and integrated into human resource management. The family represents the primary informal support system, and its functioning directly influences the service member's professional performance.

Another important direction concerns the development of reintegration programs for personnel returning from theaters of operation. These programs must include psychosocial assessments, individual and family counseling, as well as activities aimed at professional and community reintegration.

Furthermore, interdisciplinary collaboration among social workers, psychologists, military physicians and commanders must be strengthened. The complexity of social problems generated by modern conflicts requires integrated interventions, centered on the person and the family.

In the current context of Romania's NATO membership and participation in international missions, the permanent adaptation of social support services represents an essential condition for maintaining the operational capacity of the armed forces.

6.1. Integration of NATO and Ministry of National Defense Doctrinal Documents on Resilience and Personnel Support

Transformations in the security environment over the past two decades have led NATO to place increasing importance on the human factor and on the capacity of military organizations to resist and adapt in the face of complex threats. Within the NATO Summit in Warsaw (2016), resilience was defined as a national and collective responsibility, being considered an essential component of collective defense. Subsequently, NATO's Strategic Concept of 2022 reaffirmed that the resilience of societies and military institutions represents a multiplier of defensive power.

From a doctrinal perspective, military resilience exceeds the technological and logistical dimension, including the physical and mental health of personnel, continuity of support services, protection of military families and the capacity of organizations to maintain functionality under crisis conditions. These elements are found in NATO doctrines on joint operations and human resource management, which promote an integrated approach to personnel protection (*force protection* and *force health protection*).

In Romania, the Ministry of National Defense has adapted these principles through the development of policies dedicated to human resource management, occupational health and psychological support provided to service members participating in external missions. Doctrinal documents on personnel training emphasize the necessity of psychological assessment before, during and after missions, as well as collaboration among commanders, psychologists, physicians and social workers for preventing the effects of operational stress.

The role of military social work is defined in a manner complementary to psychological and medical activity. The military social worker contributes to identifying family vulnerabilities, counseling service members and their relatives, facilitating access to social services and supporting professional and community reintegration after participation in operations.

From this perspective, the lessons drawn from major historical battles are compatible with current doctrinal principles of NATO and the Ministry of National Defense. Both historical experiences and contemporary documents confirm that military success depends on the existence of efficient structures for protecting human resources.

6.2. Romanian Context — Lessons from the Romanian Army's Participation in International Missions

Romania's participation in international operations conducted under NATO, the UN and the European Union has contributed significantly to the development of the national system of military social work. Missions in Afghanistan, Iraq and the Western Balkans have demonstrated that contemporary challenges differ substantially from those specific to conventional conflicts, yet the human factor remains decisive for operational success.

In the theater of operations in Afghanistan (2002–2021), Romanian service members were exposed to multiple risks, including improvised explosive device (IED) attacks, ambushes, long-duration missions and prolonged operational stress. These conditions highlighted the importance of psychological preparation before deployment and of reintegration programs after return to the country.

The experience accumulated in Iraq underscored the necessity of interdisciplinary cooperation among medical, psychological and social structures. Service members returning from missions benefited from medical and psychological assessments, and in situations involving family or social difficulties, specialists from the field of social work were involved.

Operations conducted in the Western Balkans demonstrated another dimension of military resilience: intercultural adaptation. Romanian service members collaborated with personnel from numerous NATO member and partner states, which required the development of intercultural communication competencies and the consolidation of cooperation capacity in a multinational environment.

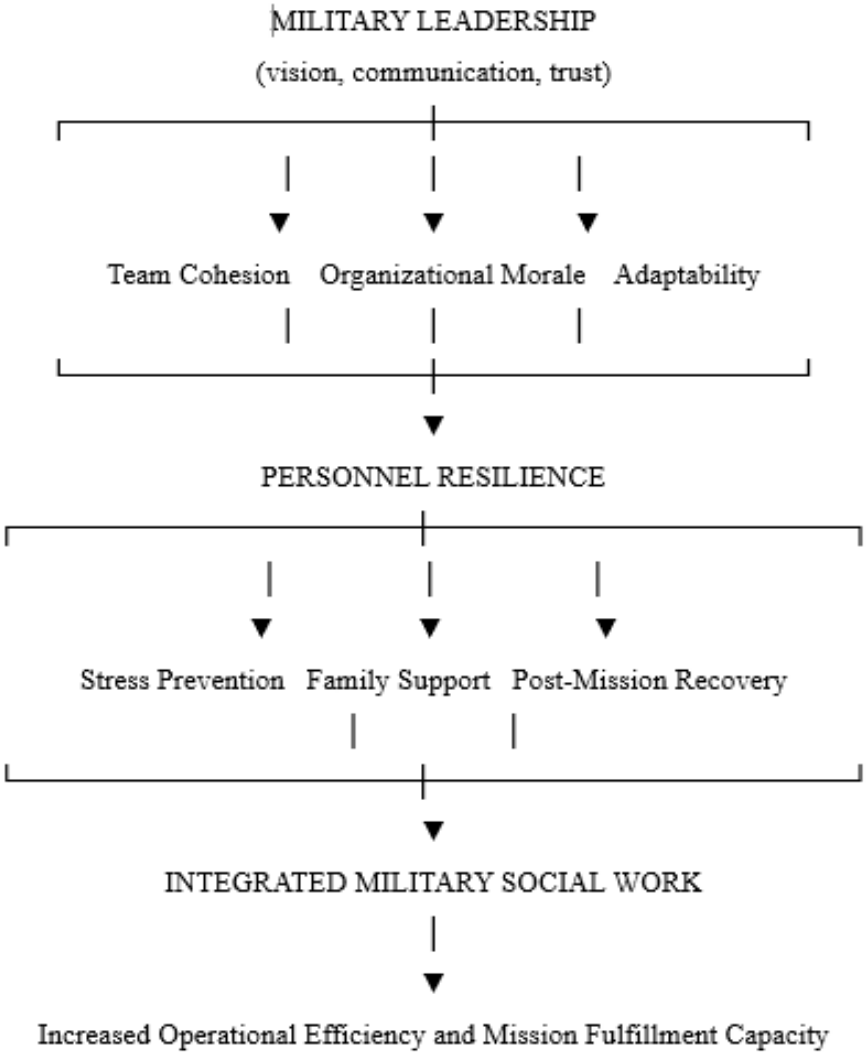
In all these missions, support provided to military families represented an essential component of human resource management. Extended periods of separation, changes generated by mobility and reintegration difficulties after return from theater highlighted the necessity of social services adapted to the needs of service members and their families.

The operational experience of the Romanian Army confirms the conclusions drawn from the analysis of historical battles: organizational resilience is the result of the interaction between leadership, professional training, group cohesion and the existence of efficient mechanisms of social support.

Table 1. Synthesis of Analyzed Historical Battles, Dominant Human Factors and Implications for Military Social Work

Battle	Main Lesson	Dominant Human Factor	Implications for Military Social Work
Maraton (490 î.Hr.)	Victory can be achieved through cohesion and motivation, even under numerical inferiority.	Group cohesion and collective identity	Strengthening team spirit, integration of new service members, development of organizational culture.
Cannae (216 î.Hr.)	Leadership and adaptability decisively influence operational outcomes.	Adaptive leadership and crisis management	Post-critical event interventions, support for families of fallen service members, loss management.
Agincourt (1415)	Resilience can compensate for the lack of material resources.	Individual and organizational resilience	Resilience development programs, prevention of professional *burnout*, psychosocial counseling.
Waterloo (1815)	Cooperation and inter-institutional communication are decisive.	Trust and collaboration	Cooperation among social workers, psychologists, physicians and commanders; support in multinational missions.
Stalingrad (1942–1943)	Prolonged exposure to conflict produces long-lasting psychological effects.	Trauma and operational stress	Psychological screening, PTSD prevention, reintegration programs and support for veterans.
Normandia (1944)	Personnel protection is an integral part of operational success.	Organization of logistical and medical support	Integration of medical, psychological and social services; protection of families and human resource management.

Figure 1. Conceptual Model of the Relationship between Leadership, Resilience and Military Social Work

Legend: Conceptual model developed by the author based on literature on military leadership, organizational resilience and military social work.

Figure 2. Evolution of Support Provided to Service Members throughout the Operational Cycle

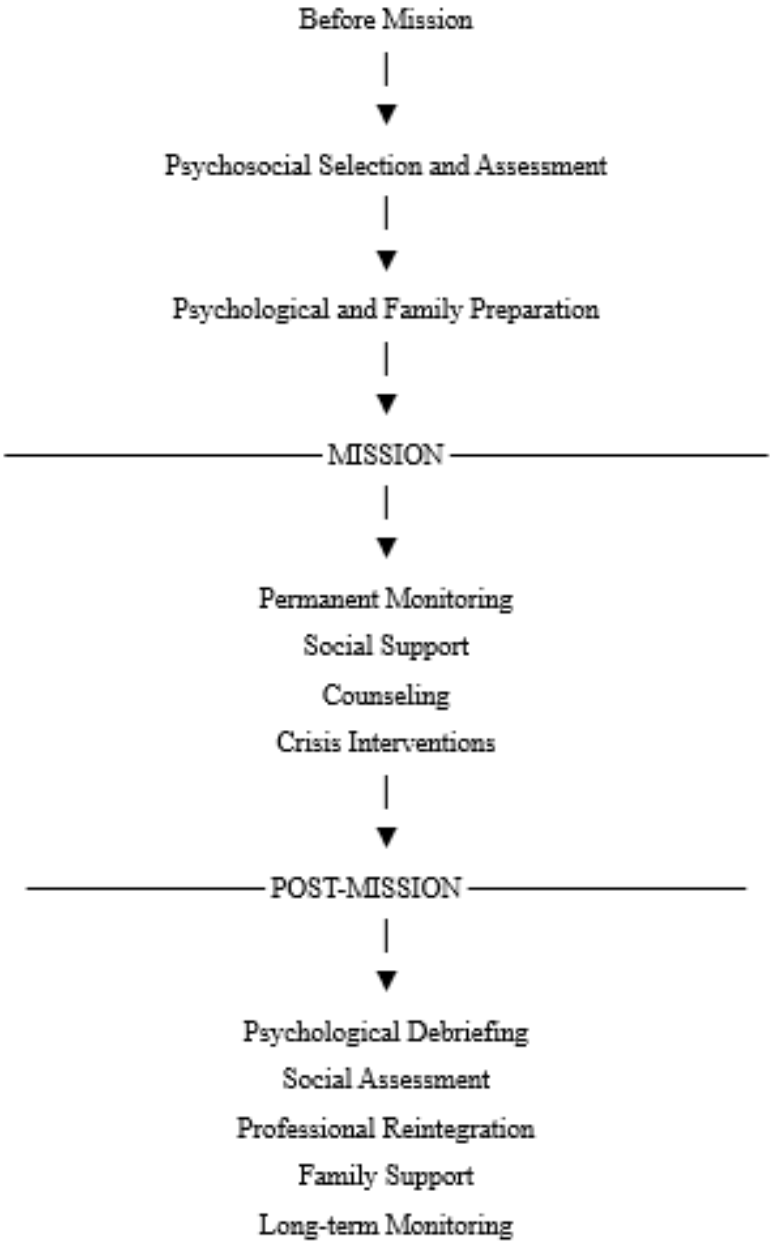
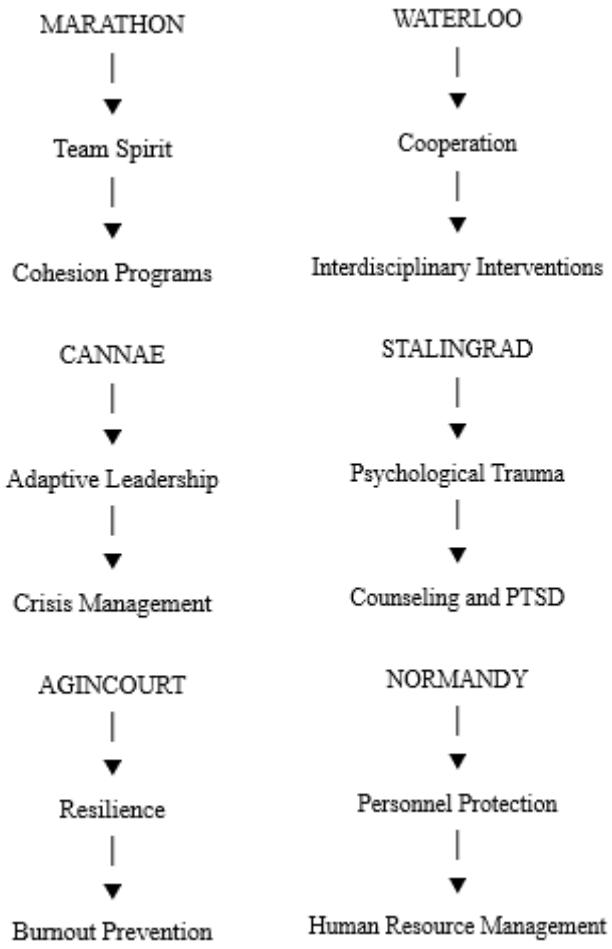

Figure 2 highlights the fact that military social work intervention must be continuous and integrated, not limited to the mission period.

Figure 3. Historical Lessons and Their Applicability in Military Social Work

Conclusions

The analysis of history's major battles demonstrates that military success is determined to a significant extent by the human factor. Effective leadership, group cohesion, high morale, resilience and the existence of appropriate social support mechanisms decisively influence the outcome of military operations.

From the perspective of military social work, the lessons drawn from historical confrontations are particularly relevant. They confirm that the protection of military personnel must be approached in an integrated manner, including social, psychological and family dimensions.

Furthermore, historical experiences highlight that the effects of war continue long after confrontations have ended. For this reason, interventions by specialists in military social work must not be limited to conflict periods, but must be extended over the service member's entire professional trajectory and over the process of social reintegration.

In a security environment characterized by complex threats and multinational operations, investment in the human factor represents one of the most effective ways of consolidating organizational resilience. The lessons drawn from Marathon, Cannae, Agincourt, Waterloo, Stalingrad and Normandy demonstrate that, regardless of military technology evolution, the human being remains the central element of any military organization.

In conclusion, historical analysis confirms that the development of modern military social work services does not represent merely a component of social protection, but also a strategic factor contributing to increased operational efficiency and to maintaining the state's defensive capacity.

REFERENCES

Bartone, P. T. (2006). Resilience under military operational stress: Can leaders influence hardiness? *Military Psychology, 18*(Suppl.), S131–S148.
Bowen, G. L., & Martin, J. A. (2011). The Ready and Resilient Campaign: Implications for military families. *Military Review, 91*(6), 2–10.
Clausewitz, C. von. (1976). *On War*. M. Howard & P. Paret (Eds. & Trans.). Princeton University Press.
Daley, J. G. (1999). *Social Work Practice in the Military*. Columbia University Press.
Dupuy, T. N. (1984). *Understanding War*. Paragon House.
Goldsworthy, A. (2001). *The Punic Wars*. Cassell.
Grossman, D. (2009). *On Combat: The Psychology and Physiology of Deadly Conflict in War and Peace*. PPCT Research Publications.
Hanson, V. D. (2001). *Carnage and Culture: Landmark Battles in the Rise of Western Power*. Anchor Books.
Howard, M. (2009). *The First World War*. Oxford University Press.
Keegan, J. (1976). *The Face of Battle*. Penguin Books.
Keegan, J. (1989). *The Second World War*. Penguin Books.
Keegan, J. (1993). *A History of Warfare*. Vintage Books.
Liddell Hart, B. H. (1991). *Strategy*. Meridian.
Marshall, S. L. A. (1947). *Men Against Fire*. University of Oklahoma Press.
Moskos, C. C., Williams, J. A., & Segal, D. R. (2000). *The Postmodern Military*. Oxford University Press.
NATO. (2016). *Commitment to Enhance Resilience*. NATO Headquarters.
NATO Standardization Office. (2021). *Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations (AJP-3)*.
Seligman, M. E. P. (2011). Building resilience. *Harvard Business Review, 89*(4), 100–106.
Shay, J. (1994). *Achilles in Vietnam: Combat Trauma and the Undoing of Character*. Scribner.
Siebold, G. L. (2007). The Essence of Military Group Cohesion. *Armed Forces & Society, 33*(2), 286–295.
Stouffer, S. A., et al. (1949). *The American Soldier*. Princeton University Press.
Van Creveld, M. (1985). *Command in War*. Harvard University Press.
Yalom, I. D., & Leszcz, M. (2020). *The Theory and Practice of Group Psychotherapy* (6th ed.). Basic Books.

4. Military Film and Documentary as Analytical Tools in Military Social Work

Trauma Experience, Resilience, and the Reintegration of Service Members and Veterans

Adriana Simona Doca
Economist, social worker
Researcher in Military Social Work
Master's Candidate in Military Social Work
West University of Timisoara
Faculty of Sociology and Social Work, Romania
ORCID: 0009-0003-8467-5899
E-mail: docasimona@yahoo.com

Publicat în: Vol. 1, Nr. 3, 2026 **DOI:** 10.5281/zenodo.23018522 **Publicat online:** 2026-09-04

Recommended citation (APA 7):

Doca, A. S. (2026). Military Film and Documentary as Analytical Tools in Military Social Work. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(3). https://doi.org/10.5281/zenodo.23018522

Abstract

Military service represents a field characterized by high responsibility, organizational discipline, institutional belonging, and exposure to potentially traumatic situations. Participation in international missions, exposure to operational risks, and transition back to family and community environments create individual and social challenges requiring specialized interventions. Military social work aims to identify, assess, and address the social consequences of military experiences affecting service members, veterans, and their families. Within this framework, military films and documentaries can represent complementary instruments for analysis, research, and professional training. This article examines how military cinematic productions reflect issues such as combat trauma, post-traumatic stress, loss of comrades, transformation of professional identity, military-family relationships, and social reintegration. Through qualitative thematic analysis, representative films and documentaries are explored in order to highlight their relevance for military social work practice. The findings suggest that responsible use of cinematic materials may contribute to professional empathy, improved understanding of beneficiaries, and more effective interventions for military personnel and veterans.

Keywords: documentary film, military family, military personnel, military social work, resilience, social reintegration, trauma, veterans.

1. Introduction

The military institution occupies a unique place in the structure of society because it involves assuming responsibilities that go beyond the framework of an ordinary occupation. The service member does not merely fulfill a professional function, but becomes part of an organization

based on values such as discipline, loyalty, solidarity, and constant readiness to accomplish the mission.

This specificity determines the existence of distinct professional experiences, some of which can have a significant impact on the individual. Participation in external missions, contact with risk situations, the loss of colleagues, and exposure to traumatic events can influence how service members relate to themselves, their families, and society.

Returning from a theater of operations is not just a geographical change, but a complex process of transition. Service members must readapt to the family environment, the community, and their previous social roles. In certain situations, this transition may be accompanied by emotional, relational, or social difficulties.

From the perspective of military social work, these aspects require a multidimensional approach. Service members must be evaluated not only through the lens of their professional status, but as individuals integrated into a system of family and community relationships.

In recent decades, military films and documentaries have become important means through which society can understand the experiences of those who participate in conflicts and international missions. Unlike strictly institutional descriptions, cinematographic productions bring the human dimension of military service to the forefront.

2. Military Social Work – Theoretical Approach

2.1. The Specificity of Social Intervention in the Military Environment

Military social work represents a specialized field that combines the general principles of social work with the particularities of the military organization. The specialist's intervention aims to maintain a balance between the service member's professional requirements and their personal and family needs.

The main directions of intervention include:

- evaluating the service member's social situation;
- identifying individual and family risk factors;
- supporting adaptation after missions;
- facilitating access to services;
- family counseling and guidance;
- supporting the social reintegration process. (Glicken, 2011).

An important characteristic of this field is the fact that service members may manifest difficulties in expressing personal vulnerabilities, because the military organizational culture values endurance, self-control, and the ability to cope with difficult situations.

2.2. Military Trauma and Social Consequences

Trauma associated with combat experience should be analyzed within a broad context that encompasses psychological, social, and family dimensions. In addition to physical trauma, another form of profound psychosocial suffering discussed in the specialized literature is moral injury, often referred to as the "invisible wounds" of war (Litz & Kerig, 2019).

Shay (1994) highlights the fact that the experience of war can affect an individual's relationship with their own values, with their group of belonging, and with society.

Some social consequences of traumatic experiences can include:

- withdrawal from social relationships;
- communication difficulties within the family;
- modification of self-perception;
- adaptation problems after returning from a mission;

- difficulties in transitioning to civilian life.

In this context, the role of the military social worker is to identify these modifications and to contribute to building efficient support mechanisms.

3. Film and Documentary as Tools for Social Analysis

Cinematographic imagery represents a form of communication capable of capturing complex human experiences. In the social field, film can be used not only as a cultural product, but also as an educational and research tool.

The analytical approach follows two axes: the first, descriptive-empirical, synthesizes the factors conditioning reintegration as documented by research. The second, legal and evaluative, examines to what extent the Romanian normative framework addresses these factors, making the distinction between recognition and compensation measures on the one hand, and procedural transition support mechanisms on the other hand.

For military social work, the main advantage of the documentary consists in its proximity to the direct experience of the service member. Interviews, images from the operational environment, and personal accounts allow for the observation of aspects that cannot always be captured through quantitative methods.

The use of film in the training of professionals can contribute to:

- the development of empathy;
- the development of empathy;
- the analysis of crisis situations;
- the identification of vulnerability factors;
- the development of reflective thinking.

However, cinematographic material must be analyzed critically, because any production represents an interpretation of reality, influenced by the author's perspective, cultural context, and purpose of creation.

4. Research Methodology

The present analysis utilizes a qualitative methodology based on the thematic analysis of audiovisual content, applied to cinematographic and documentary productions relevant to the military environment and military social work.

Within the research, a corpus of four representative productions was selected:

1. The documentary ***Restrepo*** (2010), for the analysis of camaraderie and group dynamics in the theater of operations;
2. The documentary ***Wartorn: 1861-2010*** (HBO, 2010), for the examination of „invisible wounds" as well as the historical evolution of war trauma;
3. The documentary ***The Wounded Platoon*** (PBS, 2010), through which the identification of challenges associated with returning to the civilian environment was pursued;
4. The feature film ***American Sniper*** (Eastwood, 2014), to illustrate identity rupture and the corrosion of family dynamics.

The selection of materials took into account the following criteria:

- relevance to the military experience;
- presentation of the social consequences of the conflict;
- approach to the post-mission return period;
- pedagogical and analytical utility for the training and practice of military social work.

The themes tracked in the analysis of the productions were:

- traumatic experience (visible and invisible);
- the service member's relationship with the family system;
- the role of cohesion and camaraderie;
- the transformation of professional and personal identity;
- the challenges of social reintegration;
- the necessity of specialized intervention.

Although it is not part of the main corpus of productions subjected to detailed thematic analysis in this research, the feature film directed by Bigelow (2008), The Hurt Locker, is worth mentioning as a complementary cinematic reference capable of illustrating the extreme tension and psychological pressure associated with engineering and mine-clearing missions.

PART II – Applied Analysis, Implications for Professional Practice, and Conclusions

5. Analysis of Cinematographic Productions Relevant to the Military Experience

5.1. „Restrepo" – Military Camaraderie and the Collective Experience of Combat

The documentary *Restrepo* represents one of the relevant productions for understanding the human dimension of armed conflict. The material follows the experience of an American military unit deployed in Afghanistan and captures the relationships between service members in an environment characterized by uncertainty, risk, and psychological pressure.

A central element of the documentary is military camaraderie. Under operational conditions, the group becomes a fundamental source of emotional and social support. Relationships between service members contribute to maintaining cohesion, managing stress, and consolidating the sense of belonging.

From the perspective of military social work, this dimension is essential because it highlights the fact that a service member's adaptation does not depend exclusively on individual resources, but also on the existence of a social support network.

For the military social worker, this situation underlines the importance of supporting the transition process and identifying new forms of social integration.

5.2. „Wartorn: 1861-2010" – Invisible Trauma and the Memory of War

The documentary *Wartorn: 1861-2010* analyzes how the psychological effects of war have been understood over time.

One of the fundamental ideas of the production is that war produces effects that are not limited to the conflict period. Some consequences appear after the service member returns to the family and social environment.

The concept of the „invisible wound" is relevant to military social work because it draws attention to problems that are not always immediately observable:

- relational difficulties;
- behavioral changes;
- social isolation;
- feelings of loss;
- adaptation difficulties.

In this context, post-traumatic stress disorder (PTSD) represents one of the most severe "invisible wounds" in the military environment. Its effects extend beyond the strictly clinical dimension, profoundly affecting veterans' social integration, professional lives, and family relationships (Sava, Sava, & Bârzan, 2026).

This perspective supports the necessity of long-term intervention, based on periodic evaluation and monitoring of the service member's social situation.

5.3. „The Wounded Platoon" – Coming Home and the Veteran's Challenges

The documentary *The Wounded Platoon* presents the experiences of service members returning from Iraq and the difficulties encountered after returning to the civilian environment.

The production highlights the fact that completing a mission does not automatically mean completing the adaptation process. Service members may continue to be influenced by experiences lived during participation in the conflict.

The main themes addressed are:

- the difficulty of reconnecting with the family;
- behavioral change;
- the feeling of being misunderstood;
- the necessity of specialized support.

The difficulties encountered by military personnel when leaving a conflict zone and adapting to family life are extensively analyzed by Hoge (2010), who demonstrates that the transition from combat to civilian life requires specialized guidance and support.

For the practice of military social work, this example highlights the importance of interdisciplinary intervention and the existence of integrated services for service members and veterans.

5.4. „American Sniper" – Military Identity After Returning from Mission

The film *American Sniper* offers a cinematographic perspective on the difficulty of separating military identity from civilian life.

The main character illustrates the conflict between the role of a service member and the family role. Operational experience continues to influence how the individual relates to family and society.

From a social perspective, the film allows the analysis of themes such as:

- the difficulty of transition;
- perceived responsibility toward comrades;
- the relationship between military service and personal life;
- the impact of extreme experiences on the family.

6. The Experience of Romanian Service Members in Theaters of Operations

Romania's participation in international missions under the aegis of the United Nations, NATO, or the European Union represented an important stage in the evolution of the Romanian military institution.

With regard to maintaining operational capability, official reports emphasize that the psychological health and resilience of personnel are major strategic priorities at the allied level (NATO, 2019).

These experiences implied adaptation to different cultural contexts, the assumption of operational risks, and the management of complex situations.

From the perspective of military social work, operational experience must be analyzed through the prism of its effects on:

- the service member;
- the family;
- the community;
- the reintegration process.

Service members returning from a mission may go through a readaptation process in which they must reconcile the experience accumulated in the operations zone with the demands of daily life.

Doca (2026) highlight the fact that post-military reintegration and the transition to civilian life do not occur spontaneously, but rather involve a complex process of mobilizing psychosocial resilience and community support networks in order to counteract the risk of veteran isolation.

7. The Service Member's Family – A Central Element of the Reintegration Process

The family represents one of the most important sources of support for military personnel. Participation in overseas missions generates a range of collateral challenges for the family environment, requiring specialized interventions focused not only on the individual but on the entire system of family relationships (Honcu, 2026).

At the same time, the family can be indirectly affected by the military experience through:

- long periods of separation;
- modification of responsibilities;
- stress associated with professional risk
- communication difficulties after return.

Efficient reintegration presupposes the involvement of the family in the support process. The military social worker can have the role of mediator and facilitator of communication between the service member and family members.

The social and professional reintegration of veterans after the conclusion of their military career represents a complex, multidimensional, and time-extended process, conditioned by individual, familial, community, and systemic factors. Specialized research highlights that the success of this process depends on the simultaneous addressing of the professional, social, and identity dimensions, as well as on personalized and prolonged support, especially during the first years of retirement.An approach centered exclusively on the individual can ignore the fact that the service member is part of a relational system. Therefore, intervention must include the family and the close social environment.

8. The Role of Film in the Training of Military Social Workers

The use of films and documentaries in the professional training process can constitute an efficient method for developing competencies.

Cinematographic materials allow for the analysis of complex situations and facilitate discussions about:

- intervention ethics;
- vulnerability;
- resilience;
- professional communication;
- the specialist-beneficiary relationship.

Within training, film can be used together with case studies, specialized literature, and practical experience. The goal is not to replace professional methods, but to complement them through an experiential perspective.

9. Development Directions for Military Social Work

The analysis of the experiences presented highlights several important directions for the development of the field, ranging from integrated collaboration to prevention and professional retraining:

9.1. Strengthening Interdisciplinary Intervention

Addressing complex cases in the military environment cannot be achieved through a single professional specialty but requires institutional collaboration. The specific needs of military personnel and veterans require close cooperation among:

- social workers, responsible for assessing relational environments and community resources;
- psychologists, who provide interventions aimed at managing trauma and post-traumatic stress disorders;
- medical professionals, who address physical injuries and medical comorbidities;
- military structures, which can ensure continuity of institutional support as well as logistical and organizational assistance;
- military priests and chaplains, who can play a catalytic role in providing spiritual support and moral counseling, addressing existential suffering and profound war-related trauma, including situations involving bereavement or the loss of comrades;
- veterans' organizations, by providing a framework of solidarity and understanding based on shared combat experiences;
- community services, which facilitate effective reintegration into civilian life.

9.2. Developing Preventive Programs

Effective intervention should not be limited to managing acute crises but should begin before such crises emerge. Accordingly, the implementation of periodic assessment mechanisms, combined with social health education programs, can significantly contribute to the early identification of vulnerabilities and to reducing the risks of marginalization or the chronicization of trauma.

9.3. Supporting Veterans in Professional Transition

The transition from military to civilian life represents a major turning point, often characterized by difficulties in identity and professional adjustment. This stage should be supported through structured programs focused on career guidance, labor market integration, and the recognition and utilization of skills acquired during military service.

10. Discussions

The analysis of films and documentaries with military themes highlights the fact that the experience of military service must be understood from a complex perspective that goes beyond the strictly operational dimension. Service members are not just participants in missions or members of a professional organization, but individuals integrated into a system of family, social, and community relationships.

The results of the analysis support the idea that the main challenges associated with the military experience appear, in many situations, in the period after the conclusion of the mission. Coming home presupposes an adaptation process in which service members must reconstruct their balance between the professional identity acquired in the military environment and their previous social roles.

An important aspect highlighted by the analyzed productions is the difference between the visibility of physical risks and the less obvious character of the social and emotional effects of conflict participation. Physical wounds are easy to identify and treat, while difficulties related to trauma, loss, behavioral change, or family difficulties can remain hidden for prolonged periods.

From the perspective of military social work, this observation underlines the necessity of developing intervention models oriented toward prevention and early identification. Support granted to service members must not be limited to crisis situations, but must include periodic social evaluation, monitoring of post-mission adaptation, and the consolidation of protective factors.

The analysis also highlights the importance of the family in the recovery and reintegration process. The family can represent the primary source of stability for the service member, but can in turn become affected by the consequences of experiences lived during the mission. Therefore, the intervention of the military social worker must include a systemic approach in which the family is considered an indirect beneficiary and a partner in the support process.

Another element resulting from the cinematographic analysis is the role of military camaraderie. Relationships developed between service members during missions represent an important resource of resilience. However, the loss of this framework after returning to the civilian environment can generate adaptation difficulties. This aspect highlights the necessity of developing mechanisms through which veterans can maintain their sense of belonging even after the conclusion of their military career.

The use of film and documentary as educational tools for military social workers represents a direction with significant potential. Cinematographic materials allow for proximity to the subjective experience of the service member and can contribute to the development of professional empathy. However, they must be used critically, as complementary tools, alongside scientific research, professional evaluation, and specialized practice.

In the Romanian context, the experience of service members participating in international missions confirms the necessity of continuously developing support services for military personnel and their families. Adapting intervention models to the national cultural and institutional specificity represents an important condition for the efficiency of military social work.

Therefore, military films and documentaries should not be viewed solely as forms of artistic representation of war, but also as resources for research, professional education, and reflection on how society supports individuals who have performed military activities.
Military films and documentaries represent valuable tools for understanding the human dimension of the military profession. Through individual stories, they allow for the exploration of complex social realities: trauma, loss, solidarity, family, and reintegration.

For military social work, these productions can constitute important educational and analytical resources. They contribute to the development of a person-centered perspective and to a better understanding of the needs of service members and veterans.

The military experience does not end with the completion of a mission or career. It continues through how the individual adapts, reconstructs their identity, and finds their place in family and society.

The role of the military social worker is to support this process through professionalism, empathy, and intervention based on the real needs of the beneficiary.

Bibliography

Alpert, J., & Goosenberg Kent, E. (Directors). (2010). *Wartorn: 1861–2010* [Documentary film]. HBO.

Bigelow, K. (Director). (2008). *The Hurt Locker* [Film]. Voltage Pictures; Summit Entertainment.

Doca, A. S. (2026). Experienţa unui veteran român în misiuni internaționale: studiu de caz privind reziliența psihosocială și reintegrarea post-militară. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.20736898

Eastwood, C. (Director). (2014). *American sniper* . [Film]. Warner Bros. Pictures.

Edge, D. (Director). (2010). *The wounded platoon* . [Documentary film].

Glicken, M. D. (2011). *Social Work in the Military.* Springer Publishing Company.

Hetherington, T., & Junger, S. (Directors). (2010). *Restrepo*.[Documentary film]. Outpost Films.

Hoge, C. W. (2010). *Once a Warrior, Always a Warrior: Navigating the Transition from Combat to Home*. Globe Pequot.

Honcu, A. C. (2026). Impactul participării la misiuni internaționale asupra vieții familiale. Studiu de caz asupra unui militar activ din Armata României. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.20811335

Litz, B. T., & Kerig, P. K. (2019). Introduction to the special issue on moral injury. *Journal of Traumatic Stress, 32*(3), 341–344.

NATO. (2019). *Psychological health and resilience in military personnel.*

Sava, G. I., Sava, M. I., & Bârzan, C. A. (2026). Tulburarea de stres post-traumatic la personalul militar: cadrul clinic, juridic și de asistență socială. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*1(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.20801715

Shay, J. (1994). *Achilles in Vietnam: Combat Trauma and the Undoing of Character.* Atheneum.

United Nations (n.d.). *Peacekeeping operations and personnel support resources.* https://peacekeepingresourcehub.un.org/en/training/resources

5. Social and Occupational Reintegration of Veterans After the End of the Military Career. Case Study – Part I

Monica Ioana Sava
Second Lieutenant (ret.),
Doctor of Chemistry
ORCID: 0009-0004-2108-4861
E-mail: monica.crega67@e-uvt.ro

George Ionuț Sava
Economist
PhD Candidate in Electrical Engineering
Transilvania University of Brasov, Romania
ORCID: 0009-0005-0521-6489
E-mail: george.sava91@e-uvt.ro

Carmen Aurelia Bârzan
Legal Expert
Master's Candidate in Military Social Work
West University of Timișoara
Faculty of Sociology and Social Work, Romania
ORCID: 0009-0004-4261-9132
E-mail: barzancarmen@gmail.com

Publicat în: Vol. 1, Nr. 3, 2026 **DOI:** 10.5281/zenodo.23019438 **Publicat online:** 04.09.2026

Recommended citation (APA 7):

Sava, M. I., Sava, G. I., & Bârzan, C. A., (2026). Social and Occupational Reintegration of Veterans After the End of the Military Career. Case study – Part I. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(3). https://doi.org/10.5281/zenodo.23019438

Abstract (EN)
The end of the military career marks one of the most significant transitions in a military person's professional career, and the social and professional reintegration of veterans represents a priority area of military social work. The study analyzes this issue: on one hand, the Romanian legal framework, which regulates veteran's rights (in particular Law no.168/2020 regarding the recognition of the merits of personnel participating in missions, Law no 223/2015 regarding the state of the military pensions, along with the status of military personnel enshrined in Law no 80/1995 and Law no 384/2006, and on the other hand international academic papers regarding the transition from military to civilian life. Methodologically, the research combines documentary analysis of normative acts with a synthesis of specialized literature. The result highlights the fact that reintegration is simultaneously both a process and an outcome, being conditioned by individual, family, community and systematic factors. In conclusion, although the Romanian legal framework enshrines consistent rights of recognition and protection, it remains predominantly oriented toward compensations and less towards the transition process.
Keywords: military career, military-civilian transition, military social work, professional reconversion, social reintegration, veterans.

1. Introduction

The transition to reserve or retirement represents, for military personnel, much more than a change in administrative status – it represents a biographical rupture that simultaneously affects identity, the social relationship network, the daily structure of life, and the source of income. Unlike retirement from the civilian environment, the conclusion of a military career entails exiting a totalitarian institution, with its own deeply internalized culture, and re-entering a society whose codes seem foreign to someone who has spent years in uniform.

The scale of the phenomenon justifies the attention given to it by both public policies and academic research. International data show that annually, hundreds of thousands of service members leave active duty, and the first three years following retirement represent the critical period for reintegration into the civilian environment. Recent research documents that approximately a quarter of veterans report difficulties in readjusting to civilian life, a percentage that varies considerably depending on individual circumstances (exposure/participation in combat-conflicts and operational activities; marital status, education level, as well as the quality of support received).

In Romania, the issue of veterans gained increased normative visibility after the armed forces participated in international missions, especially in theaters of operations (TO) in Afghanistan and Iraq. The adoption of Law no. 168 of August 7, 2020, on recognizing the merits of personnel participating in military actions, missions, and operations on or outside the territory of the Romanian state and granting certain rights to them, their families, and the descendants of the deceased marked a moment of consolidating the framework for the recognition and protection of veterans from theaters of operations. However, the question remains open: to what extent does this framework, alongside the military pension regime and statutory provisions, respond to the complex needs of social and professional reintegration beyond the compensatory dimension?

This study aims to examine this question by relating the Romanian legal framework to the academic framework regarding the transition from the military to the civilian environment. For the military social worker, the relevance of the topic is twofold: on the one hand, the veteran constitutes a beneficiary with special needs, irreducible to those of the general population of retirees or job seekers (their needs derive from the intersection of a strongly institutionalized professional identity, potential exposure to operational trauma, and an abrupt transition to an environment with different rules and habits). On the other hand, the way a state treats its veterans represents an indicator of the maturity of its social policies and respect for those who assumed the supreme risk in the service of the community.

Military social work thus finds itself in the position of mediating between the recognition due to service members / veterans and the effective support provided.

2. Conceptual Landmarks: The Veteran and Reintegration

The notion of veteran does not have a universal content, but varies according to the national normative framework. In Romanian law, Law no. 168/2020 confers the status of „veteran from theaters of operations" to personnel who have participated for at least 120 days, uninterrupted or accumulated, in military actions, missions, and operations in theaters of operations or mission areas, as well as to the wounded and those who have acquired physical or psychological conditions (regardless of the duration of participation). This definition links veteran status to participation in missions in theaters of operations, rather than simply the conclusion of a career, which circumscribes a subset of the former military population.

Reintegration, in turn, is a concept with a dual nature. Specialized research conceptualizes it simultaneously as a process unfolding during rehabilitation and as an outcome of the degree of social functioning achieved at the end of this journey. Reintegration comprises at least three interdependent dimensions: the social one (restoration of relationship networks and the sense of belonging), the professional one (conversion and labor market reintegration), and the identity one (renegotiation of the self after the conclusion of the military role).

In this context, Honcu (2026) emphasize „the need for periodic evaluation of policies and programs dedicated to veterans," stressing that these cannot remain static, as they must be adapted according to age, health status, or the socio-economic context of the beneficiaries.

A central theoretical landmark is the notion of loss of military identity. The meta-analytic synthesis conducted by Sayer et al. (2014) shows that enculturation (the transition from military to civilian culture) generates an identity loss insufficiently addressed by existing interventions, which are predominantly focused on treating physical or psychological disorders. This observation shifts the focus from the medical model of reintegration to a cultural and social model.

The distinction between the two models has important practical consequences. A strictly medical model conceives reintegration as a succession of therapeutic interventions aimed at correcting deficits (PTSD, depression, addiction). In contrast, a cultural and social model understands transition as a process of learning and renegotiating belonging, in which the veteran must reconstruct their relationship networks, re-translate their skills, and redefine their sense of self in the absence of the institutional framework that previously structured their existence. The two models are not mutually exclusive but complementary; successful reintegration entails both treating potential health consequences and providing support in enculturation.

3. Methodological Considerations

The research adopts a qualitative methodology, combining documentary analysis of primary legal sources with a narrative synthesis of specialized literature. Legal sources include: Law no. 168 of August 7, 2020, on recognizing the merits of personnel participating in military actions, missions, and operations on or outside the territory of the Romanian state and granting certain rights to them, their families, and the descendants of the deceased, along with its implementation norms approved by the order of the Minister of National Defense; Law no. 223 of July 24, 2015, on state military pensions; Law no. 80 of July 11, 1995, regarding the status of military cadres; and Law no. 384 of October 10, 2006, regarding the status of professional soldiers and corporals. Academic sources consist of empirical studies and syntheses published in peer-reviewed international journals, as well as reports from defense policy research institutes.

The analytical approach follows two axes: the first, descriptive-empirical, synthesizes the factors conditioning reintegration as documented by research. The second, legal and evaluative, examines to what extent the Romanian normative framework addresses these factors, making the distinction between recognition and compensation measures on the one hand, and procedural transition support mechanisms on the other hand.

A methodological limitation must be assumed from the beginning. A significant part of specialized literature comes from the North American and British spaces, whose military veteran social assistance systems differ substantially from the Romanian one, both in terms of scale and degree of institutionalization. The transfer of conclusions to the national context

requires caution; it is carried out not to import models, but to identify the dimensions of reintegration validated by research that any normative framework should address.

4. Dimensions of Reintegration: What Research Shows

4.1. Transition Seen as a Critical Process

Research converges on the idea that reintegration is not a punctual event, but a multi-year process. Longitudinal studies indicate that difficulties do not necessarily concentrate in the immediate aftermath of transfer to the reserve, but can accumulate in the second and third years, as initial support systems fade and the veteran faces persistent obstacles in securing stable employment, managing finances, and maintaining social connections.

For military social work, the main advantage of the documentary lies in the proximity to the direct experience of the military. Interviews, images from the operational environment and personal accounts allow the observation of aspects that cannot always be captured by quantitative methods.

A study on the behavioral consequences of transition draws attention to the psychological mechanisms involved. The authors emphasize that the effects of unmet needs upon discharge and the loss of military identity are mediated, to a large extent, by depression and resentment toward civilians (Kintzle and Castro, 2018). This finding highlights that professional and social reintegration cannot be separated from mental health, these dimensions being closely correlated.

The factors shaping the difficulty of transition are, in turn, well documented. Exposure to operational stress and combat experience are associated with a significantly higher probability of difficult readaptation compared to service without combat experience. Marital status during missions, education level, and rank held also influence reintegration: officers and higher education graduates report, on average, fewer difficulties compared to military personnel in execution functions. These findings have a direct implication for the military social worker: they allow the identification of high-risk veteran categories toward whom support must be prioritized. Far from being a uniform process, reintegration follows differentiated trajectories, and an effective policy must be sensitive to this heterogeneity.

4.2. The Professional Dimension: Conversion and the Labor Market

Reinsertion into the labor market constitutes the most visible dimension of reintegration and, at the same time, the one toward which most support programs are oriented. The paradox documented by specialized literature is the following: although veterans possess competencies valued by employers (leadership skills, work ethic, intercultural experience, integrity), many encounter difficulties in translating these competencies into the language of the civilian labor market.

A mapping conducted by the RAND Corporation of American federal transition programs identifies a problem of coordination and evaluation. The report (KleyKamp et al., 2024) recommends that transition support be re-centered on employment, through investment in programs that help service members and veterans make a rapid transition, especially those offering personalized support. The conclusion is relevant beyond the American context, suggesting that the effectiveness of professional support depends less on the number of programs and more on their personalization and coordination.

Specialized literature also identifies the role of stereotypes in obstructing professional reinsertion. The meta-analytic synthesis of cultural transition experiences shows that translating military skills into the civilian sphere, countering veterans' negative preconceptions

about the civilian environment, and combating stereotypes related to veterans can significantly improve re-employment possibilities and overall reintegration quality.

4.3. The Social and Identity Dimension

Beyond employment, research highlights the importance of the social and identity dimension. Studies conducted in the Anglo-American space emphasize that support focused almost exclusively on employment leads to the neglect of numerous essential transitional experiences, and that the central role in successful transition is played by the renegotiation of the self and the restoration of a sense of belonging. Community spaces, not necessarily specific to veterans, are identified as important resources for improving social relations and well-being.

This perspective has direct implications for military social work, suggesting that intervention should not be limited to facilitating access to benefits, but should include components of identity support (counseling, mentoring, mediation between military and civilian culture) and the reconstruction of social networks. Ropan (2026) highlight that „States responsibility to guarantee the rights of veterans in theaters of operations represents a fundamental obligation, based on law, ethics, and the social contract between governments and their citizens."

Initiatives based on certified sponsors or veteran-to-veteran mentoring, tested through randomized controlled trials, illustrate the direction in which international practice is heading.

In this context, special attention is paid to the role played by veterans' families. Research shows that transition affects not only the veteran but their entire family, which must also readjust after years of mobility, prolonged absences, and the subordination of private life to the demands of military service. Reconnecting with family, friends, and the civilian environment constitutes, according to specialized literature, one of the recurring themes of the transition experience. Effective support for reintegration therefore includes a family component: partner orientation, preparing children for the change in lifestyle, and mediating tensions generated by the redistribution of household roles.

5. The Romanian Legal Framework for Veteran Reintegration

5.1. Recognition and Rights Granted to Veterans

The central normative act on this subject is Law no. 168 of August 7, 2020, on recognizing the merits of personnel participating in military actions, missions, and operations on or outside the territory of the Romanian state and granting certain rights to them, their families, and the descendants of the deceased, with implementation norms approved by the order of the Minister of National Defense no. M 7 of 2021, entering into force on February 4, 2021. The law establishes the status of „veteran from theaters of operations" and a set of correlative rights.

Regarding symbolic recognition, Article 12 provides that the veteran who is not disabled or wounded benefits, inter alia, from „the right to wear the military uniform after transfer to reserve or retirement." Beyond symbolic value, the law regulates material rights, among which are a non-taxable monthly allowance granted after transfer to reserve or retirement, according to Art. 12, para. (1), lit. c), as well as facilities regarding medical assistance, recovery, and access to certain services, according to Art. 8 and Art. 11. The law also establishes the Day of Veterans from Theaters of Operations, marked annually on November 11, according to Art. 6.

The implementation norms detail the procedure conferring the status of veteran from theaters of operations, making the distinction between personnel still in service relations with the Ministry of National Defense (MoND), for whom condition verification falls to the unit's

human resources structure, and personnel who have ceased these relations, in which case verification is performed by the military center within whose radius the veteran resides. This procedural architecture ensures access to rights even after leaving the system, an essential element for a population by definition outside the active structure.

5.2 State Military Pensions

The economic security of the veteran after the conclusion of the military career is ensured, primarily, through the state military pensions system, regulated by Law no. 223 of July 24, 2015, on state military pensions. The law guarantees the right to pension for military personnel, police officers, and public servants with special status, regulating service pension for age limit, disability pension, and survivor pension.

Particularly relevant to the theme of reintegration are the provisions concerning disability pension. The law distinguishes between disability occurring as a result of accidents or illnesses incurred „during and due to the performance of military service / service" according to Art. 32, para. a), and disability that „has no connection with the performance of military service / service" according to Art. 32, para. b) (in this situation, granting the pension is conditioned upon achieving a length of service, according to Art. 39). For personnel wounded in external missions, the law provides a more favorable calculation regime, reflecting the recognition of the specific risk assumed in the theater of operations. These provisions ensure an economic safety net, but approach reintegration predominantly through the prism of compensating for lost working capacity rather than active reinsertion.

The distinction between compensation and reinsertion deserves further elaboration, as it structures the entire architecture of support. The age-limit service pension and disability pension respond to the veteran's need for economic security, recognizing either the completion of a full military career or the loss of working capacity. This response is necessary but insufficient. A young veteran, transferred to reserve after a short military career or following restructuring, often possesses unused working capacity and a long active life expectancy. For them, simple economic compensation does not solve the problem of professional reinsertion and finding a social role. Precisely for this category, procedural support (conversion, counseling, and mediation) becomes essential, and the pension regime cannot replace it.

5.3. The Statutory Framework

The legal framework for recognizing the status of military cadre, as well as that related to granting a state military pension, rests on the statutory foundation enshrined by Law no. 80 of July 11, 1995, regarding the status of military cadres, and Law no. 384 of October 10, 2006, regarding the status of professional soldiers and corporals. These acts regulate the conditions for transfer to reserve and retirement, the social rights of personnel in these situations, and certain support measures upon the cessation of service relations.

Law no. 384 of 2006 contains provisions concerning the situation of professional soldiers and corporals whose contracts cease, instituting facilities meant to support transition to civilian life, including in terms of professional conversion and preferential access to certain positions. These provisions represent the closest expression in domestic law of a logic supporting the transition process, although they remain fragmentary and subordinate in application to subsequent regulations addressed through orders of the Minister of National Defense.

5.4. Overall Features of the Romanian Legal Framework

The synthesis of the analyzed provisions highlights that in Romania, the legislative framework is founded on the logic of recognition and rewarding. The status of veteran from theaters of

operations, allowances, pensions, and material facilities form a coherent system of protection for those who served the homeland, especially those who participated in missions in theaters of operations or were wounded (physically or psychologically). This system is, in terms of consecrated rights, comparable to international standards.

The Romanian legislative framework, however, poorly addresses the dimension of professional reintegration. Military social work, as a distinct profession with a role in facilitating transition, remains insufficiently institutionalized, and reintegration services are punctual rather than articulated within a unitary structural framework.

6. Conclusions

The social and professional reintegration of veterans after the conclusion of their military career represents a complex, multidimensional, and time-extended process, conditioned by individual, familial, community, and systemic factors. Specialized research highlights that the success of this process depends on the simultaneous addressing of the professional, social, and identity dimensions, as well as on personalized and prolonged support, especially during the first years of retirement.

The Romanian legal framework offers a solid system of recognition and rewarding comparable to international standards in terms of consecrated rights, but addresses transition predominantly through compensation and less through a structured transition process.

Merit recognition and material rewarding, no matter how important, express a retributive type of relationship (a reward for a service rendered). The transition-structured process expresses a restitutive type of relationship (the community's effort to resettle the veteran in a position from which they can continue their civilian life with dignity).

The core stake of any reform of the system of social and professional reintegration of veterans represents the shift from a predominantly retributive logic to one that also integrates the restitutive dimension. Military social work, through its vocation of mediating between the institution and the individual, will play a central role in this paradigm.

Bibliography

- Ahern, J., Worthen, M., Masters, J., Lippman, S.A., Ozer, E.J., & Moos, R. (2015). The challenges of Afghanistan and Iraq veterans; transition from military to civilian life and approaches to reconnection, *PLOS ONE, 10*(7). https://doi.org/10.1371/journal.pone.0128599

Castro, C.A., & Kintzle, S. (2014). Suicides in the military: The post – modern combat veteran and the Hoge cycle, *Current Psychiatry Reports, 16*(8), 460. https://doi.org/10.1007/s11920-014-0460-1

Honcu, A. C. (2026). Dincolo de misiune: protecția veteranilor și rolul asistenței sociale militare. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(1). https://doi.org/10.5281/zenodo.18933217

Kintzle, S. & Castro, C.A. (2018). Examining veteran transition to the workplace through military transition theory, in *Occupational Health Science, 2* (2), 117-127. https://doi.org/10.1007/s41542-018-0021-9

Kleykamp, M., Wenger, J.B., Hastings Roer, E., Kubasak, M., Hubble, T., & Skrabala, L. (2024). *Federal programs to assist military –to-civilian employment transitions:*

Limited scrutiny and substantial investment in education programs. RAND Corporation.

Legea 223 din 24 iulie 2015 privind pensiile militare de stat, publicat în *Monitorul Oficial al României,* Partea I nr. 556 din 27 iulie 2015 . https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/170060

Legea nr. 121 din 15 iunie 2011 privind participarea forțelor armate la misiuni și operații în afara teritoriului statului roman, publicat în *Monitorul Oficial al României,* Partea I, nr. 427 din 17 iunie 2011. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/129402#id_artA23

Legea nr. 168 din 7 august 2020 pentru recunoașterea meritelor personalului participant la acțiuni militare, misiuni și operații pe teritoriul sau în afara teritoriului statului român și acordarea unor drepturi acestuia, familiei acestuia și urmașilor celui decedat, publicat în *Monitorul Oficial al României,* Partea I, nr. 715 din 8 august 2020. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/228752

Legea nr. 384 din 10 octombrie 2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști, publicat în *Monitorul Oficial al României,* Partea I,. nr. 868 din 24 octombrie 2006. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/76140

Legea nr. 448 din 2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, publicat în *Monitorul Oficial al României,* Partea I,. nr. 1 din 03 ianuarie 2008. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/77815

Legea nr. 80 din 11 iulie 1995 privind statutul cadrelor militare, publicat în *Monitorul Oficial al României,* Partea I, nr. 155 din 20 iulie 1995. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/6151

Munson , C., & Daley, J.G., (2013). *Social work practice in the military*. Routledge.

NATO Amedp-8.10 (2019). *Standard, a psychological guide for leaders across the deployment cycle.* https://www.coemed.org/files/stanags/03_AMEDP/AMedP-8.10_EDA_V1_E_2565.pdf

Ordinul nr. M 7 din 14 ianuarie 2021 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare Legii nr. 168 din 07 august 2020 pentru recunoașterea meritelor personalului participant acțiuni militare, misiuni și operații pe teritoriul sau în afara teritoriului statului român și acordarea unor drepturi acestuia, familiei acestuia și urmașilor celui decedat, publicat în *Monitorul Oficial al României,* Partea I,. nr. 40 din 14 ianuarie 2021. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/180849

Parker, K., Igielnik, R., Barroso, A., & Cilluffo, A. (2019). *The American veteran experience and the post 9/11 generation*. PEW Research Center.

Ropan, I. E. (2026). Responsabilități legale și etice în garantarea drepturilor veteranilor militari. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1* (1). https://doi.org/10.5281/zenodo.18913163

Sayer, N.A., Carlson, K.F., & Frazier, P.A. (2014). Reintegration challenges in US service members and veterans following combat deployment. *Social Issues and Policy Review, 81*(1), 33-73. https://doi.org/10.1111/sipr.12001

6. Cadrul juridic al asistenței sociale militare în România și în statele NATO: o analiză comparativă

Legal Framework of Military Social Work in Romania and NATO States: A Comparative Analysis

Carmen Aurelia Bârzan
Consilier juridic
Masterand în Asistență Socială Militară
Universitatea de Vest din Timișoara
Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, România
ORCID: 0009-0004-4261-9132
E-mail: barzancarmen@gmail.com

George Ionuț Sava
Economist, doctorand în inginerie electrică
Universitatea Transilvania din Brașov, România
ORCID: 0009-0005-0521-6489
E-mail: george.sava91@e-uvt.ro

Publicat în: Vol. 1, Nr. 3, 2026 **DOI:** 10.5281/zenodo.23020007 **Publicat online:** 07.09.2026

Citare recomandată (APA 7):

Bârzan, C. A. și Sava, G. I. (2026). Cadrul juridic al asistenței sociale militare în România și în statele NATO: o analiză comparativă. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(3). https://doi.org/10.5281/zenodo.23020007

Rezumat (RO)
Studiul examinează comparativ cadrul juridic care fundamentează asistența socială militară în România și în spațiul aliat al Organizației Tratatului Atlanticului de Nord/NATO. Pornind de la premisa că asistența socială militară adresată personalului militar și familiilor acestora nu constituie o simplă extensie a asistenței sociale generale, ci o ramură specializată condiționată de specificul instituției militare, lucrarea analizează arhitectura normativă internă și o raportează la politicile și directivele elaborate la nivelul Alianței. Metodologic cercetarea recurge la analiza documentară a actelor normative și a documentelor instituționale publice completată de literatura de specialitate în domeniul asistenței sociale militare. Concluziile evidențiază convergența de fond (recunoașterea profesiei militare ca beneficiar legitim al protecției sociale) și divergențele structurale privind gradul de profesionalizare, instituționalizare și integrare a perspectivei de gen.
Cuvinte-cheie: asistența socială militară, cadru juridic, divergențe structurale, familia militarului, personalul militar, perspectivă de gen, protecție socială, statutul cadrelor militare, NATO.

Abstract (EN)
The present study comparatively examines the legal framework that underpins military social work in Romania and in the Allied space of the North Atlantic Treaty Organization/NATO. Starting from the premise that military social work addressed to military personnel and their families does not constitute a simple extension of general social work, but a specialized branch conditioned by the specifics of the military institution, the paper analyzes the internal normative architecture and relates it to the policies and directives developed at the Alliance level. Methodologically, the research resorts to documentary analysis of normative acts and public institutional documents supplemented by specialized literature in the field of military

social work. The conclusions highlight the substantive convergence(recognition of the military profession as a legitimate beneficiary of social protection/work) and the structural divergences regarding the degree of professionalization, institutionalization and integration of the gender perspective.
Keywords: legal framework, gender perspective, military family, military personnel, military social work, NATO, social protection, status of military personnel, structural differences.

1. Introducere

Asistența socială militară reprezintă un domeniu de intervenție profesională situat la intersecția dintre politica socială, dreptul administrativ al apărării și etica profesiei de asistent social. Spre deosebire de asistența socială generală, ea se desfășoară într-un cadru instituțional caracterizat prin ierarhie, disciplină, mobilitate geografică ridicată, expunere la risc operațional și o separare frecventă a unui membru de familie de mediul familial. Aceste trăsături generează nevoi sociale specifice (gestionarea ciclului de dislocare în teatru de operații/TO, reintegrarea după misiune, sprijinul familiei rămase acasă, prevenirea violenței domestice, sprijinul în caz de invaliditate sau deces) care reclamă un răspuns normativ și instituțional adaptat.

Literatura de specialitate fundamentează această distincție. Într-o lucrare de referință în domeniu, Daley (1999) demonstrează faptul că practica asistenței sociale în mediul militar presupune înțelegerea "identității militare" ca pe o veritabilă identitate culturală, care modelează atât nevoile beneficiarilor cât și constrângerile etice ale profesionistului. Pe aceeași linie lucrările ulterioare tratează violența intrafamilială, abuzul de substanțe, sănătatea mintală și asistența în context operațional drept arii distincte de competență, ireductibile la metodologia asistenței sociale civile/generale.

În același context, Oprina (2026) subliniază rolul esențial al asistentului social militar în facilitarea legăturii între veteran, familie și instituțiile de sprijin militare și civile, contribuind astfel la implementarea unor mecanisme eficiente de reabilitare și integrare precum consiliere, programe de reconversie profesională, sprijin social, accesarea de servicii specializate.

Asistența socială militară se află astfel în poziția de a media între recunoașterea datorată militarilor / veteranilor și sprijinul efectiv acordat. (Sava, Sava și Bârzan, 2026).

În România dezvoltarea asistenței sociale militare s-a produs preponderent pe cale legislativă prin recunoașterea unor drepturi sociale în actele care reglementează statutul personalului militar, și mai puțin prin constituirea unei profesii distincte de asistent social militar așa cum se regăsește în statele NATO. Această asimetrie ridică întrebarea centrală a prezentului studiu: în ce măsură cadrul juridic românesc al asistenței sociale militare este compatibil cu standardele și practicile consacrate în statele membre NATO și ce direcții de armonizare pot fi identificate.

Aderarea României la NATO în anul 2004 și participarea constantă a forțelor armate române la misiuni și operații sub egida Alianței au expus personalul militar și familiile acestora la aceleași riscuri sociale documentate în literatura internațională: stresul datorat dislocărilor pe perioade lungi de timp, dificultățile de reintegrare familială după misiune, traumele operaționale și nevoile de sprijin ale familiilor rămase în țară. Pe acest fond, măsura în care cadrul juridic intern oferă un răspuns adecvat acestor nevoi devine o chestiune de eficacitate instituțională și nu doar de coerență normativă.

2. Repere conceptuale: asistența socială militară ca domeniu specializat

Definirea asistenței sociale militare impune o delimitare prealabilă față de noțiunile învecinate de protecție socială a militarilor și de asistență medicală militară. În accepțiunea adoptată în acest material, asistența socială militară desemnează ansamblul de servicii, prestații și intervenții profesionale destinate prevenirii și ameliorării situațiilor de dificultate socială cu care se confruntă personalul militar (în activitate, în rezervă sau în retragere) și familiile acestuia în legătură cu exercitarea profesiei militare.

Specificitatea domeniului decurge din ceea ce autorii consacrați numesc ”cultura militară”. Astfel, Munson si Daley (2013) arată că militarul și familia sa formează o categorie de beneficiari ale cărei nevoi sunt structurate de ciclul dislocare- misiune- reintegrare, de mobilitatea frecventă și de subordonarea vieții private față de imperativele instituției militare. Această configurație explică de ce serviciile de tip ”family advocacy”, asistența în tranziția către viața civilă și sprijinul acordat în caz de pierdere a capacității de muncă ocupă un loc central în arhitectura asistenței sociale militare, dar marginală în asistența socială generală.

Un al doilea reper conceptual privește dubla loialitate a profesionistului. Asistentul social care își desfășoară activitatea într-un mediu militar este simultan responsabil față de beneficiar și față de instituția angajatoare, ceea ce generează dileme etice specifice (confidențialitatea relației de ajutor și obligațiile de raportare ierarhică). Recunoașterea acestei dileme constituie, în literatura de specialitate, criteriul prin care asistentul social militar se autonomizează ca arie de competență, necesitând formare și standardizare distinctă.

În final, perspectiva de gen s-a impus în ultimul deceniu drept dimensiune transversală a domeniului. Integrarea acestei perspective, promovată la nivelul Alianței prin Agenda:”Femeile, pacea și securitatea” are configurat modul în care sunt concepute serviciile de sprijin: de la prevenirea și combaterea violenței sexuale până la adaptarea prestațiilor sociale pentru familiile monoparentale din rândul personalului militar.

Aceste patru repere (cultura militară ca identitate, ciclul dislocare-misiune-reintegrare, dubla loialitate a profesionistului și perspectiva de gen) alcătuiesc grila conceptuală prin care, în secțiunea următoare, se va analiza atât cadrul intern cât și corpul de politici aliate. Ele permit depășirea unei lecturi pur descriptive a normelor și raportarea acestora la funcțiile pe care asistența socială militară este chemată să le îndeplinească. O reglementare poate consacra formal drepturi sociale generoase, fără a institui mecanismele instituționale și profesionale necesare satisfacerii efective a nevoilor.

3. Considerații metodologice

Cercetarea adoptă o metodologie calitativă, de natură juridică și comparativă, întemeiată pe analiza documentară a surselor primare și secundare. Sursele primare sunt constituite din acte normative interne (Legea nr. 80 din 11 iulie 1995 privind statutul cadrelor militare și Legea nr. 384 din 10 octombrie 2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști) și din documentele instituționale publice ale Alianței, în special directiva BI-Strategic Command Directive 040-001 (NATO, 2021) și politica NATO privind ”Femeile, pacea și securitatea” (NATO, 2024). Sursele secundare cuprind monografii și lucrări de referință în domeniul asistenței sociale militare.

Demersul comparativ urmează trei axe de analiză:

- Fundamentul normativ al drepturilor sociale recunoscute personalului militar și familiilor acestora;
- Gradul de instituționalizare a serviciilor de asistență socială;

- Măsura în care perspectiva de gen este integrată în cadrul legislativ.

Comparația nu urmează o ierarhizare valorică a sistemelor, ci identificarea convergențelor și divergențelor de fond, în scopul formulării unor recomandări de armonizare.

O precizare metodologică se impune cu privire la asimetria obiectului de comparație. Cadrul juridic românesc este preponderent unul de drept intern, articulat în legi de statut, în vreme ce cadrul juridic aliat se prezintă ca un corp de politici și directive cu valoare orientativă, a căror transpunere rămâne în competența statelor membre. Comparația operează prin urmare între un nivel normativ statutar și un nivel politic-pragmatic, ceea ce reclamă prudență în formularea concluziilor.

În al doilea rând analiza recunoaște limitele inerente unei cercetări exclusiv documentare. Studiul cartografiază cadrul de reglementare și cel de politici, dar nu măsoară gradul efectiv de aplicare a acestora, care ar reclama o cercetare empirică distinctă (interviuri cu personal de specialitate, analiza practicilor din unități, evaluarea satisfacției beneficiarilor). Concluziile privesc așadar arhitectura normativă și instituțională, și nu performanța reală a sistemelor comparate. Această delimitare nu diminuează utilitatea demersului: identificarea decalajelor de proiectare normativă constituie premiza oricărei intervenții de armonizare întrucât o reformă a practicilor presupune în prealabil claritate asupra cadrului care le guvernează.

4. Cadrul juridic al asistenței sociale în România

4.1. Statutul cadrelor militare

Legea nr. 80 din 11 iulie 1995 privind statutul cadrelor militare, constituie actul fondator al protecției sociale a ofițerilor, maiștrilor militari și subofițerilor în activitate, în rezervă și în retragere. Deși legea nu utilizează expresia *„asistență socială militară”* ea consacră un ansamblu de drepturi și măsuri de protecție socială care alcătuiesc substanța acestui domeniu.

Dispoziția cheie privește protecția socială a familiilor cadrelor militare. Potrivit art. 22 din Legea nr. 80 din 1995, *„cadrele militare în activitate și familiile acestora beneficiază, ca măsură de protecție socială, de înlesniri stabilite prin ordin ale ministrului apărării naționale, în folosirea caselor de odihnă, sanatoriilor, căminelor de garnizoană și a altor amenajări recreative și sportive”*. Acest text instituie principiul potrivit căruia familia constituie un beneficiar de sine stătător al protecției sociale militare, și nu un simplu apendice al membrului încadrat, principiu care anticipează abordarea aliată centrată pe *”sprijinul familiei militarilor”*.

Legea reglementează, de asemenea, o suită de drepturi conexe cu relevanță socială: dreptul la pensie militară de stat, dreptul la concedii – inclusiv concediul de maternitate pentru femeile cadre militare în activitate, asimilat regimului din administrația publică -, dreptul la asistență juridică pentru fapte săvârșite în exercitarea atribuțiilor de serviciu, precum și dreptul la asistență medicală pentru membrii de familie ai cadrelor militare în rezervă și retragere. Prin aceste prevederi, statutul cadrelor militare conturează un model de protecție socială întins de-a lungul întregului ciclul de viață profesională, de la perioada în activitate până la trecerea în rezervă și ulterior retragere.

Trebuie subliniat însă următorul aspect: legea trimite, în mod repetat, la ordine ale ministrului apărării naționale pentru stabilirea concretă a înlesnirilor și a condițiilor de acordare. Această tehnică legislativă conferă administrației militare o marjă largă de configurare a serviciilor, cu avantajul flexibilității, dar cu dezavantajul unei previzibilități reduse și al unei dependențe a drepturilor sociale de actul administrativ subsecvent.

Un aspect adesea trecut cu vederea privește continuitatea protecției sociale dincolo de momentul încetării activității. Legea extinde beneficiul asistenței medicale și al înlesnirilor către cadrele militare în rezervă și în retragere, precum și către membrii familiilor acestora, inclusiv către foștii pensionari militari de invaliditate care au optat ulterior pentru pensia din sistemul asigurărilor sociale de stat. Această extindere reflectă recunoașterea faptului că nevoile sociale generate de profesia militară (în special cele asociate invalidității dobândite în serviciu) nu se sting odată cu trecerea în rezervă, ci persistă pe termen lung, reclamând un răspuns instituțional durabil. Așadar, modelul românesc anticipează preocuparea, prezentă în literatura aliată, pentru asistența militarilor, veteranilor și a familiilor acestora de-a lungul întregului parcurs de viață.

4.2. Statutul soldaților și gradaților profesioniști

Profesionalizarea armatei române și renunțarea la serviciul militar obligatoriu au impus reglementarea distinctă a corpului soldaților și gradaților profesioniști, realizată prin Legea nr. 384 din 10 octombrie 2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști, ulterior modificată în repetate rânduri printre altele prin: Legea nr. 82 din 17 aprilie 2015, pentru modificarea alin. (2) al art.35 din Legea nr. 384 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști și Legea nr. 73 din 05 iunie 2020, pentru modificarea alin. (1) al art.35 din Legea nr. 384 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști.

Sub aspectul protecției sociale legea aliniază regimul soldaților și gradaților profesioniști la cel al cadrelor militare. Art. 24 din Legea nr. 384 /2006 prevede că: *„soldații sau gradații profesioniști și familiile acestora pot folosi, în condițiile stabilite prin ordin al ministrului apărării naționale pentru cadrele militare, facilitățile de recuperare, căminele militare de garnizoană și de unitate și amenajările sportive și recreative”*. Se observă astfel o extindere deliberată a aceluiași model de protecție specială către bazele ierarhiei militare, ceea ce asigură coerența intervenției sociale în cadrul ierarhiei militare instituționale.

Legea nr. 384 din 2006 conține suplimentar dispoziții privind despăgubirile acordate pentru participarea la misiuni în afara teritoriului național, asimilarea în această privință a regimului cadrelor militare în activitate, precum și normele privind tranziția către viața civilă a personalului al cărui contract încetează. Modificările succesive ale legii, în special cele aduse prin Legea nr. 73 din 05 iunie 2020, pentru modificarea alin. (1) al art. 35 din Legea nr. 384 privind statutul soldaților și gradaților, au extins aplicabilitatea statutului la ansamblul instituțiilor publice de apărare, ordine publică și siguranță națională, semnalând o tendință de unificare a regimului de protecție socială a personalului din acest sector.

Totuși, ca și în cazul statutului cadrelor militare, drepturile sociale rămân în bună măsură condiționate de reglementarea subsecventă prin ordine ministeriale. Această arhitectură confirmă observația privitoare căreia cadrul juridic românesc privilegiază consacrarea legală a drepturilor, lăsând organizarea efectivă a serviciilor de asistență socială pe seama actelor administrative și a structurilor de resurse umane ale Ministerului Apărării Naționale.

4.3. Trăsăturile de ansamblu ale modelului românesc

Sinteza dispozițiilor analizate relevă trei trăsături definitorii ale modelului românesc. În primul rând, este un model statutar (drepturile sociale ale militarilor sunt consacrate în legile de statut, ceea ce conferă forță juridică ridicată și stabilitate, dar le subordonează logicii apartenenței la o categorie de personal și nu logicii nevoii sociale individuale). În al doilea rând, este un model administrativ-centrat: configurarea centrată a serviciilor revine ordinelor ministrului apărării naționale, ceea ce asigură adaptabilitatea, dar reduce transparența și previzibilitatea. În al treilea rând, este un model în care profesia de asistent social militar nu este distinct reglementată,

intervenția socială fiind realizată prin structurile de protecție socială și resurse umane, fără o autonomizare a competenței profesionale compararbilă cu cea din statele aliate.

5. Cadrul de reglementare în statele NATO

5.1. Natura cadrului normativ aliat

La nivelul Alianței nu există o reglementare unitară a asistenței sociale militare în sensul unui statut comun al personalului. Competența privind drepturile sociale ale militarilor aparține statelor membre, în temeiul suveranității lor în materie de apărare. În schimb NATO a dezvoltat un corp de politici, directive și ghiduri cu valoare orientativă care fixează standarde și principii comune, transpuse ulterior în mod variabil în dreptul intern al statelor membre ale Alianței.

Acest corp normativ vizează cu precădere două dimensiuni cu relevanță directă pentru asistența socială militară: protecția și sprijinul personalului militar și al familiilor acestora, pe de o parte, și integrarea perspectivei de gen, pe de altă parte.

5.2. Agenda femeile, pacea și securitatea și politica NATO

Reperul fundamental al construcției aliate îl constituie Rezoluția 1325 din 2000 al Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea, urmată de o serie de rezoluții conexe (United Nations Security Council, 2000). Pe baza acestei rezoluții Alianța a adoptat în 2007 prima politică NATO/ EAPC (EAPC-Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic) privind femeile, pacea și securitatea, revizuită sucesiv (cea mai recentă versiune fiind aprobată de șefii de state și guverne la summitul de la Washington din 2024).

Politica din 2024 articulează patru obiective strategice și recunoaște explicit impactul disproporționat al crizelor și conflictelor asupra femeilor. În documentul oficial se afirmă că *„egalitatea de gen și agenda femeile, pacea și securitatea sunt parte integrantă a păcii durabile și o reflectare a valorilor și priorităților noastre fundamentale”*. Această formulare ridică agenda de gen de la nivelul unei politici sectoriale la cea al unui principiu structurant al întregii activități aliate, cu efecte directe asupra modului de concepere a serviciilor de sprijin pentru personalul militar și familiile acestora.

Pentru asistența socială militară relevanța acestei agende este dublă. Pe de o parte, ea impune o reconfigurare a serviciilor de prevenire și combatere a violenței sexuale și de gen, inclusiv a celor adresate personalului propriu. Pe de altă parte, aceasta reorientează prestațiile sociale către recunoașterea diversităților structurilor familiare (familii monoparentale, persoane divorțate sau văduve) cărora le sunt acordate în anumite state membre măsuri de sprijin prioritar.

5.3. BI-STRATEGIC COMMAND DIRECTIVE 040-001 – Directiva strategică de comandament

Transpunerea militară a agendei o constituie directiva BI-SCD 0400-001 privind integrarea perspectivei de gen în structura de comandament a NATO, adoptată inițial în 2009 și revizuită succesiv în anii 2012, 2017 și 2021. Directiva oferă instrucțiuni concrete pentru aplicarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU la toate nivelurile structurii de comandament și instituie rețeaua de consilieri de gen și de puncte focale de gen.

Versiunea publică din 2021 a directivei subliniază faptul că scopul acesteia este de a oferi direcție și îndrumare pentru implementarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU și a rezoluțiilor conexe privind femeile, pacea și securitatea, prin integrarea perspectivei de gen. Prin instituirea unor structuri permanente de consiliere și prin extinderea aplicabilității în întreaga structură aliată, directiva asigură instituționalizarea perspectivei de gen, element

care în plan funcțional susține și serviciile de asistență socială adresată personalului militar și familiilor acestora.

Documentele conexe, în special liniile directoare militare referitoare la prevenirea și combaterea violenței sexuale legate de conflict, completează acest cadru, conturând un model în care protecția personalului și a comunităților afectate de conflict este tratată ca o componentă a eficacității operaționale și nu doar ca o chestiune de politică socială.

5.4. Comitetul NATO pentru perspective de gen

Dimensiunea instituțională a cadrului aliat este asigurată de comitetul NATO pentru perspectiva de gen, organism consultativ al comitetului militar, recunoscut formal de acesta în 1976 (NATO Parlamentary Assembly, 1976) și având rădăcini în conferințele ofițerilor superiori de gen feminin organizate începând cu anul 1961. Comitetul facilitează schimbul de informații între națiuni privind politicile de gen, corectează și diseminează strategiile naționale și consiliază comitetul militar pe teme de gen, inclusiv privind implementarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU (North Atlantic Treaty Organization, 2024).

Cadrul legislativ românesc, însă, abordează în mod precar, dimensiunea reintegrării profesionale. Asistența socială militară, ca și profesie distinctă cu rol în facilitarea tranziției, rămâne insuficient instituționalizată, iar serviciile de reintegrare sunt mai degrabă punctuale decât articulate într-un cadru structural unitar.

Rapoartele naționale sintetizate de comitet oferă o imagine comparativă a măsurilor de sprijin adoptate de statele membre. Acestea documentează printre altele existența unor mecanisme de sprijin financiar suplimentar pentru familiile personalului militar, în caz de boală sau urgență, prioritizarea asistenței de urgență și a unor canale multiple de raportare a hărțuirii și abuzului. Aceste elemente, raportate de state precum cele documentate în sinteza din 2021, ilustrează un model de asistență socială militară mai puternic instituționalizat și mai explicit orientat către familie decât cel reflectat în cadrul legislativ românesc.

Semnificativă pentru tema de față este și existența unor entități acreditate de Alianță, precum centrele specializate de formare în domeniul perspectivei de gen în operații militare, care asigură pregătirea personalului prin cursuri și seminarii dedicate. Această infrastructură de formare este expresia unei opțiuni strategice: integrarea perspectivei de gen și implicit a competențelor de sprijn social nu este lăsată pe seama bunăvoinței individuale, ci este instituționalizată prin programe de educație și prin standarde profesionale comune. Spre deosebire de modelul românesc în care intervenția socială este realizată în absența unei profesii distinct reglementate, anumite state membre NATO au dezvoltat forme mai avansate de profesionalizare și instituționalizare a serviciilor de sprijin social pentru personalul militar și familiile acestora, fie consilieri de gen, puncte focale sau personal cu atribuții de protecție socială.

6. Analiza comparativă și direcții de armonizare

Confruntarea celor două cadre relevă mai întâi o convergență de fond. Atât legislația românească cât și politicile aliate recunosc familia militarilor drept beneficiar legitim și autonom al protecției sociale. Art. 22 din Legea nr. 80 / 1995 privind statutul cadrelor militare și art. 24 din Legea nr. 384 / 2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști, consacră în dreptul intern principiul pe care documentele NATO îl articulează sub forma *„sprijinului familiilor militarilor”*. Sub acest aspect sistemul românesc nu se află în divergență de principiu față de standardul aliat.

Divergențele apar însă la nivelul gradului de instituționalizare și profesionalizare. În vreme ce cadrul aliat a dezvoltat structuri permanente (consilieri de gen, puncte focale, comitete consultative) și mecanisme dedicate de raportare și sprijin, cadrul legislativ românesc rămâne preponderent unul de consacrare legală a drepturilor a cărei aplicare concretă este lăsată pe seama ordinelor de ministru și a structurilor de resurse umane. În prezent în România asistența socială militară nu este o profesie distinct reglementată, ceea ce o diferențiează de modelul aliat descris de Daley în 1999 și de Munson & Daley în 2013, unde asistența socială militară dispune de un statut profesional autonom de formă specializată și de un corp de standarde etice proprii.

O a doua divergență privește integrarea perspectivei de gen. La nivel aliat, aceasta a devenit, prin politica din 2024 și prin directiva BI-SCD 0400-001, un principiu transversal cu efecte asupra întregii arhitecturi de sprijin. În dreptul românesc dispozițiile de relevanță de gen (de ex. concediul maternal) există, dar nu sunt articulate într-o politică coerentă de integrare a perspectivei de gen în serviciile de asistență socială militară.

Pe baza acestei comparații pot fi formulate trei direcții de armonizare:

- Prima vizează profesionalizarea: recunoașterea asistenței sociale militare ca arie de competență distinctă cu formare și standarde proprii, fapt ce ar apropia sistemul românesc de cel aliat și ar spori calitatea intervenției sociale;
- A doua privește instituționalizarea: constituirea unor structuri permanente de asistență socială militară și de consiliere cu atribuții explicite în sprijinul familiei și în integrarea perspectivei de gen, fapt ce ar reduce dependența drepturilor sociale de actul administrativ subsecvent;
- A treia direcție se referă la transparență și previzibilitate: codificarea în acte normative cu forță juridică superioară a ordinelor de ministru, a serviciilor și prestațiilor de asistență socială fapt ce ar consolida securitatea juridică a beneficiarilor.

Aceste direcții nu presupun abandonarea modelului românesc, ci completarea sa cu elemente de instituționalizare și profesionalizare consacrate la nivel aliat. Cadrul Aliat are valoare orientativă și transpunerea sa rămâne în competența fiecărui stat membru; statele NATO prezintă la rândul lor o diversitate considerabilă a modelelor naționale de asistență socială militară, de la sisteme de profesie autonomă și structuri dedicate până la sisteme apropiate de modelul românesc.

7. Concluzii

Analiza comparativă a cadrului juridic a asistenței sociale militare în România și în statele membre NATO conduce la concluzia unei convergențe de principiu însoțite de divergențe structurale. Dreptul românesc întemeiat pe baza Legii nr. 80/ 1995 privind statutul cadrelor militare și Legii nr. 384 / 2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști consacră un model statutar solid, care recunoaște familia militarului ca beneficiar al protecției sociale și acoperă întregul ciclu de viață profesională. Acest model este însă mai puțin instituționalizat și profesionalizat comparativ cu cadrul aliat, care a dezvoltat prin Agenda ”Femeile, pacea și securitatea” și prin directiva BI-SCD 0400-001 structuri permanente și o perspectivă de gen transversală.

Apropierea sistemului românesc de standardele aliate nu necesită prin urmare o reformă fundamentală, ci o consolidare pe trei axe:

- introducerea profesiei de asistent social militar ca arie de competență distinctă;

- crearea unor structuri permanente de sprijin;
- sporirea transparenței prin codificarea normativă a serviciilor.

O cercetare ulterioară ar putea aprofunda dimensiunea empirică a acestei comparații prin analiza practicilor efective de asistență socială din unitățile militare și prin evaluarea gradului de satisfacere a nevoilor sociale ale personalului militar și al familiilor acestora.

BIBLIOGRAFIE

Daley, J. G. (1999). *Social work practice in the military.*The Haworth Press. https://www.nato.int/content/dam/nato/webready/documents/genad/2021-ncgp-summary.pdf

Legea nr. 384 din 10 octombrie 2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști. *Monitorul Oficial* (8)nr. 868 din 24 octombrie 2006. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/76140

Legea nr. 73 din 05 iunie 2020, pentru modificarea alin. (1) al art.35 din Legea nr. 384 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști. *Monitorul Oficial* nr. 484 din 09 iunie 2020. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/76140

Legea nr. 80 din 11 iulie 1995 privind statutul cadrelor militare. *Monitorul Oficial* nr. 155 din 20 iulie 1995. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/6151

Legea nr. 82 din 17 aprilie 2015, pentru modificarea alin. (2) al art.35 din Legea nr. 384 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști. *Monitorul Oficial* nr. 264 din 21 aprilie 2015. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/76140

Munson, C., & Daley, J. G. (2013). *Social work practice in the military.*, Routledge.

NATO Committee on Gender perspectives (2020). *Summary of the national reports of NATO member and partner nations.* https://www.nato.int/content/dam/nato/webready/documents/genad/230120_genad-2020-summary-of-national-reports-full.pdf

NATO, (2021). *BI-Strategic Command Directive 040-001 (public version) Integrating Gender Perspective into the NATO Command Structure.* https://www.act.nato.int/wp-content/uploads/2023/05/Bi-SCD_040-001.pdf

NATO Parlamentary Assembly (1976). *1976 NATO PA POLICY RECOMMENDATIONS United States.* https://www.nato-pa.int/download-file?filename=/sites/default/files/documents/1976%20NATO%20PA%20POLICY%20RECOMMENDATIONS%20United%20States.pdf

NATO, (2024). *NATO Policy on Women, Peace and Security.* https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts /2024/07/10/ nato-policy-on-women-peace-and-security-2024

Oprina, C. (2026). Reintegrarea post-misiune a veteranilor: provocări și soluții. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(1). https://doi.org/10.5281/zenodo.18895423

Sava, M. I., Sava, G. I. și Bârzan, C. A. (2026). Reintegrarea socială și profesională a veteranilor după încheierea carierei militare. Studiu de caz (I). *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(3). https://doi.org/10.5281/zenodo.22141711

United Nations Security Council (2000). *Resolution 1325, on Women, Peace and Security.* https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/WPS%20SRES1325%20.pdf

Revista Română de Asistență Socială Militară (RRASM)
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
INTEGRITATE - REZILIENȚĂ - EXCELENȚĂ

7. From National Security to Human Security: The Role of Military Social Work in Strengthening Individual and Institutional Resilience

Nicușor Ilie Călăfăteanu
Master's candidate in Social Work
University of Craiova
Faculty of Social Sciences, Romania
ORCID: 0009-0006-3271-3525
Email: andreiclfteanu@gmail.com

Publicat în: Vol. 1, Nr. 3, 2026 **DOI**: 10.5281/zenodo.23012584 **Publicat online**: 22.09.2026

Recommended citation (APA 7):

Călăfăteanu, N. I. (2026). From National Security to Human Security: The Role of Military Social Work in Strengthening Individual and Institutional Resilience. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(3). https://doi.org/10.5281/zenodo.23012584

Abstract (EN)
Contemporary transformations in the security environment have expanded the concept of security beyond its traditional state-centred dimension towards a perspective that increasingly emphasizes individuals and communities. In this context, the article examines the role of military social work from a human security perspective and explores its relationship with individual, family, and institutional resilience. The study seeks to highlight how the social vulnerabilities experienced by military personnel, veterans, and their families may extend beyond the individual level and affect the adaptability and functioning of military institutions. The methodology is based on a qualitative analysis of relevant academic literature and policy documents in the fields of security and social protection. The article argues that military social work can serve as a complementary mechanism of national security by preventing and mitigating social vulnerabilities and strengthening the resilience of the military community. Therefore, integrating the social dimension into contemporary security approaches provides a broader understanding of the relationship between individual protection, institutional functioning, and the resilience capacity of the state.
Keywords: human security, military community, military social work, national security, resilience, social vulnerability.

1. Introduction

The security of a state neither begins nor ends at its borders. Beyond military capability, territorial integrity, and the functioning of defence institutions, security also depends on individuals and communities capable of responding, adapting, and maintaining their functioning in contexts of risk and uncertainty. Within the military system, this dimension is particularly relevant because institutional effectiveness ultimately depends upon a fundamentally human resource: the service member, their family, and, subsequently, the veteran returning to civilian life and the wider community.

The broadening of traditional approaches to security became particularly visible with the development of the concept of human security. The Human Development Report 1994, published by the United Nations Development Programme (UNDP), represented a major milestone in this shift by moving the focus beyond the protection of territory towards the protection of people and by linking security not only to defence but also to human development (UNDP, 1994). Subsequent developments in human security scholarship continued to emphasise the interconnected nature of vulnerabilities and the importance of approaches centred on individuals and communities (UNDP, 2014).

A people-centred orientation is also reflected in NATO's approach to human security. Through its *Human Security Approach and Guiding Principles*, adopted in 2022, the Alliance defines its approach as people-centred and oriented towards prevention and protection, with particular attention to individuals experiencing situations of vulnerability or marginalisation. NATO further emphasises that a more comprehensive understanding of the human environment can enhance operational effectiveness and contribute to lasting peace and security (NATO, 2022). Although NATO's human security agenda has a specific operational scope and does not directly encompass social work services for military personnel or veterans, the underlying principle of protecting individuals provides a relevant conceptual point of departure for examining the relationship between the well-being of the military community and institutional resilience.

Military social work can be situated within this conceptual space. Military personnel, veterans, and their families may experience vulnerabilities generated or intensified by the distinctive characteristics of military life, including family separation, occupational mobility, deployment, exposure to risk, injury, disability, bereavement, transition to civilian life, and reintegration difficulties. The specialised literature on military social work addresses such challenges across individual, family, and community levels (Rubin et al., 2013).

However, the social vulnerability of a service member or veteran should not automatically be equated with a national security vulnerability. The relationship becomes relevant through an intermediate mechanism: resilience. When individual or family vulnerabilities persist, accumulate, or impair adaptive capacity, their effects may extend beyond the strictly personal sphere. Conversely, preventing and mitigating such vulnerabilities through social work interventions may contribute to strengthening the adaptive capacities of individuals, families, and professional communities.

Against this background, the article addresses the following research question: To what extent, and through which mechanisms, can social work provided to military personnel, veterans, and their families be regarded as a complementary component of national security? The proposed hypothesis is that military social work contributes indirectly to national security by supporting human security and strengthening individual, family, and institutional resilience. The study adopts a qualitative approach based on the analysis of relevant academic literature and institutional documents, seeking to identify the conceptual point of convergence between security, social protection, and resilience.

1.1. From National Security to Human Security: Broadening the Object of Security

Traditionally, security has been associated primarily with the state, the protection of territory, and the capacity to defend against external threats. This perspective remains essential within an international system in which the use of force, strategic competition, and armed conflict continue to shape the security environment. Nevertheless, developments in security studies have highlighted the limitations of an exclusively political-military understanding of security.

Buzan et al. (1998) contributed significantly to broadening this analytical framework by distinguishing five sectors of security—military, political, economic, societal, and environmental—and demonstrating that security-relevant vulnerabilities may emerge across different domains and interact with one another.

An even more pronounced shift in the level of analysis accompanied the development of the concept of human security. The *Human Development Report 1994*, published by the United Nations Development Programme, constituted a fundamental milestone by shifting attention from the security of territories towards the security of people. The report identified seven dimensions of human security: economic, food, health, environmental, personal, community, and political security (UNDP, 1994). Through this approach, individuals and communities emerged as relevant referent objects of security without displacing the state from its fundamental role as a provider of security.

The expansion of the concept has, however, generated significant questions concerning its analytical boundaries. Paris (2001) warns that an excessively broad conception of human security risks encompassing virtually any threat to human well-being and, consequently, diminishing the concept's analytical precision. This criticism is particularly relevant to the present study: the existence of a social vulnerability does not automatically transform that vulnerability into a national security issue. It is therefore necessary to identify the mechanisms through which individual or community vulnerabilities may affect the adaptive capacity and functioning of broader social and institutional structures.

This distinction also highlights the need for empirical research assessing the actual effectiveness of existing support services alongside the experiences of their beneficiaries and within the relevant legislative and social policy frameworks. The present study does not undertake such an empirical assessment; rather, it seeks to establish a theoretical framework capable of supporting future research of this kind.

Subsequent developments strengthened the preventive dimension of human security. The *Human Security Now* report associated the concept with two complementary approaches; protection and empowerment; emphasising both the responsibility of institutions and the capacity of individuals to respond to situations of vulnerability (Commission on Human Security, 2003). The United Nations General Assembly subsequently conceptualised human security in terms of people-centred, comprehensive, context-specific, and prevention-oriented responses to widespread and cross-cutting challenges affecting people's survival, livelihoods, and dignity (United Nations General Assembly, 2012).

A people-centred perspective is also present in NATO's approach. Through the *Human Security Approach and Guiding Principles* adopted in 2022, the Alliance incorporates human security into its activities through an approach centred on prevention and protection (NATO, 2022). NATO's human security agenda focuses on specific areas—including the protection of civilians, conflict-related sexual violence, combating trafficking in human beings, children and armed conflict, and cultural property protection—and does not directly encompass military social work for service members or veterans. Nevertheless, the broader principle of protecting individuals offers a relevant conceptual framework for examining relationships among vulnerability, adaptive capacity, and resilience.

Human security should therefore not be understood as a substitute for state security but as a complementary perspective operating at a different level of analysis. The protection of individuals and the protection of institutions may become interdependent when human vulnerabilities affect the adaptive capacities of communities and organisations. Protecting

individuals does not, therefore, necessarily compete with state security; under certain conditions, it may contribute to strengthening it. This relationship makes it possible to examine military social work not merely as an instrument of social protection, but also in terms of its potential contribution to individual, family, and institutional resilience.

1.2. Military Social Work as a Mechanism for Strengthening Resilience

The distinctive nature of the military profession creates a particular relationship between the individual, the family, and the institution. Occupational mobility, deployment, temporary separation from family, exposure to high-risk situations, injury, and transition to civilian life are experiences that may place considerable demands on individual and family adaptive resources. These circumstances do not inevitably result in vulnerability; however, they may create situations in which personal, family, or community resources become insufficient. Military social work operates within precisely this space, at the intersection between individual needs and the particular characteristics of the military environment.

The specialised literature describes military social work as a field extending beyond short-term intervention in situations of crisis. The *Handbook of Military Social Work* highlights the broad range of issues that military social workers may address, including behavioural health, trauma, disability, access to service systems, veterans' transition to civilian life, deployment cycles, family well-being, loss and bereavement, and the needs of children and couples within military families (Rubin et al., 2013). Consequently, the focus of intervention extends beyond the individual service member to encompass a wider network of relationships and resources that influence their capacity to adapt.

This perspective becomes particularly relevant when considered in relation to resilience. Within the military context, resilience should not be reduced to an individual's capacity simply to "withstand" pressure. It is more appropriately understood as a dynamic process of adaptation shaped by personal resources, family relationships, social support, and the institutional environment. Research on military families indicates that resilience is influenced by intrafamilial and contextual factors as well as by the interaction between families and the environments in which they function (Cramm et al., 2018). Vulnerability and resilience should therefore not be understood as fixed states; both may evolve in relation to available resources and the capacity of support systems to respond to emerging needs.

The family occupies a central position within this relationship. The effects of military life do not remain confined to the person serving within the military system, while repeated deployments and the consequences of injury may affect the entire family system. Saltzman et al. (2011), examining mechanisms of risk and resilience in military families, identify cascading processes through which stressors may affect family functioning. At the same time, they highlight the possibility of strengthening protective mechanisms, thereby supporting interventions directed not only towards the individual but towards the family as a system. Family functioning may also be relevant to the readiness and sustained effectiveness of military personnel, thereby linking family support to the broader question of organisational resilience.

From this perspective, social work may operate simultaneously across three levels. At the individual level, it may facilitate needs assessment, access to services and resources, and adaptation to significant changes in status or functioning. At the family level, interventions may support the management of separation, changes in family roles, access to community resources, and adaptation following deployment, injury, or transition to reserve status. At the community and institutional levels, military social work may facilitate connections between beneficiaries and civilian or military support systems, thereby reducing fragmentation in service provision.

Its role becomes particularly visible during the transition from military service to civilian life. Reintegration involves considerably more than a change of employment; it may require the reconstruction of daily routines, the redefinition of social and family roles, and the navigation of civilian service systems that differ from those encountered within the military environment. An exploratory study of recently discharged military veterans found that higher levels of resilience were associated with lower perceived difficulties in community reintegration (Castillo et al., 2019). Although these findings do not justify treating resilience as a universal explanation for successful reintegration, they indicate the relevance of adaptive resources during the transition process.

In Romania, recent scholarship in military social work has begun to focus specifically on these processes. Oprina (2026) examines post-deployment reintegration as a multidimensional process involving social, occupational, physical, and psychological challenges and highlights the role of the military social worker in connecting individuals and families with civilian and military institutions. Recent case-study research involving Romanian veterans likewise reflects an emerging interest in psychosocial resilience and post-military reintegration (Doca, 2026). These contributions provide a starting point for the development of a Romanian perspective on military social work, a field that remains in the process of conceptual and professional consolidation.

Viewed in this way, military social work does not automatically "produce" resilience, nor does it eliminate the risks associated with military service. Its contribution lies instead in mobilising and connecting the resources required for adaptation: identifying vulnerabilities, facilitating access to services, strengthening support networks, supporting families, and ensuring continuity of intervention during periods of transition. This preventive and adaptive function makes it possible to move beyond an exclusively reactive understanding of social work.

The proposed relationship can therefore be expressed as follows: vulnerability; intervention and access to resources; adaptive capacity; resilience.

At the individual and family levels, the intended outcome is the maintenance or restoration of social functioning. At the level of the military community, the accumulation of such adaptive capacities may contribute to collective stability and adaptation. Yet the movement from individual resilience towards the resilience of the structures of which individuals form part raises the central question addressed in the following section: under what conditions can individual vulnerability acquire institutional relevance and, consequently, become relevant to national security?

1.3. From Individual Vulnerability to Institutional Resilience

Individual vulnerability and institutional resilience should not be understood as isolated realities, but as distinct levels within the same social system. In the military environment, this relationship acquires particular significance: individuals function within families, military units, professional communities, and institutions, while their adaptive capacity is influenced by resources available at each of these levels. Resilience should therefore not be interpreted exclusively as a personal characteristic of the service member, but as a process shaped by the interaction between individuals and the organisational environments in which they operate.

Such an approach makes it possible to move beyond a perspective that places the entire responsibility for coping with adversity on the individual service member. A recent systematic review of resilience among active-duty military personnel identifies relevant factors at the individual (*micro*), organisational (*meso*), and broader structural (*macro*) levels, including

leadership behaviour and organisational conditions. The authors nevertheless observe that existing research has focused predominantly on individual factors and argue for a more systemic perspective in which organisations themselves bear responsibility for facilitating access to resources, fostering belonging, and creating conditions conducive to resilience (Straub et al., 2026).

This distinction is particularly important for military social work. If resilience is understood exclusively as an individual's ability to "endure," vulnerability risks being interpreted as personal failure. A systemic perspective instead permits a different question: What resources does the institution make available to enable individuals to adapt? Access to services, social support, family functioning, organisational climate, and the ability to seek assistance without fear of stigma consequently become elements of the environment in which resilience may either be fostered or constrained.

The family constitutes one of the principal bridges between the individual and institutional levels. The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2019), in Strengthening the Military Family Readiness System for a Changing American Society, emphasises the importance of military family well-being, readiness, and resilience to the mission of the U.S. Department of Defense. The report indicates that family-related difficulties may affect a service member's deployability, their ability to remain deployed, and even their decision to continue military service. This relationship should not be interpreted as reducing the family to its utility for the institution. Rather, it demonstrates the interdependence between individual functioning, family stability, and professional readiness.

A gradual pathway can therefore be proposed:

- individual vulnerability;
- family and occupational effects;
- access to support and resources;
- adaptation;
- individual and family resilience;
- contribution to institutional resilience.

This pathway should not, however, be interpreted as an automatic causal relationship. Financial difficulties, disability, family problems, or challenges associated with reintegration do not inevitably affect the functioning of a military institution. Institutional relevance may instead emerge when vulnerabilities are persistent, cumulative, insufficiently addressed, or experienced across a significant proportion of the military community. Maintaining this distinction is essential in order to avoid the excessive securitisation of social problems.

The concept of *readiness* provides an additional link between these levels. Within the literature on military families, readiness and resilience are closely related but analytically distinct concepts. Readiness concerns the availability of resources and preparedness to address the particular demands associated with military life, whereas resilience refers to processes of adaptation in the face of adversity. Meadows et al. (2016) indicate that family readiness includes awareness of deployment-related challenges, possession of the skills required to manage them, and knowledge of available resources.

This distinction moves social work beyond an exclusively reactive role and towards a preventive one. When intervention occurs only after a crisis has developed, its potential is largely confined to managing consequences. By contrast, early identification of vulnerabilities, referral to appropriate services, strengthening support networks, and preparing families for periods of transition may help develop adaptive resources before difficulties escalate into

crises. The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2019) similarly proposes an integrated military family readiness system encompassing promotion, prevention, intervention, and sustainment and emphasises the importance of a coherent and adaptive support system.

The relevance of social work to institutional resilience becomes particularly visible at this point. Its contribution does not consist in transforming the social worker into an operational defence actor. Rather, military social work addresses one of the resources upon which institutional functioning depends: the adaptive capacity of individuals and families. A system capable of facilitating access to resources, identifying vulnerabilities, and developing appropriate support mechanisms cannot eliminate adversity, but it may reduce the likelihood that its effects will accumulate to the point of impairing social and professional functioning.

Institutional resilience therefore cannot be reduced to the sum of individual resilience, but neither can it be constructed independently of individuals. A resilient institution is not merely one composed of people capable of enduring adversity; it is also an institution capable of supporting them when their individual adaptive capacity is exceeded. Within this relationship, military social work may be understood as an interface between individual vulnerability and institutional resources, contributing to the transformation of social protection from an exclusively reactive response into a component of organisational prevention and adaptation.

This analysis leads back to the article's central hypothesis. Military social work does not, in itself, constitute an instrument of national security in the traditional sense. Its contribution is indirect: protecting individuals and families may support adaptive capacity, which, under certain conditions, may in turn contribute to military readiness and institutional resilience. The relationship between human security and national security is therefore one of complementarity rather than substitution.

2. Military Social Work in Romania: Challenges and Directions for Development

In Romania, the social protection of military personnel is supported by an existing institutional and legal framework. Within the Romanian Ministry of National Defence, the Directorate for Personnel Quality of Life (*Direcția calitatea vieții personalului – DCVP*) develops and implements policies and programmes concerning the quality of life of active-duty, reserve, and retired personnel. Its organisational structure includes specialised components responsible for supporting participants in military actions and war veterans, as well as for maintaining records, providing assistance, and monitoring participants in military actions and the surviving family members of deceased personnel (Ministerul Apărării Naționale, n.d.).

An important legislative reference is Law No. 168/2020, which regulates the rights of personnel participating in military actions, missions, and operations, including veterans of theatres of operations, wounded and disabled personnel, and the surviving family members of deceased personnel. From a social work perspective, it is particularly relevant that the law provides for the possibility of establishing centres for social assistance, medico-social assistance, and operational psychology, as well as support measures for the families of participating personnel (Parlamentul României, 2020).

The Romanian institutional framework therefore provides mechanisms through which vulnerability may be addressed not only by granting statutory entitlements but also through support and reintegration measures.

Nevertheless, the existence of legal provisions is not, in itself, sufficient to establish the effectiveness of social interventions. In the absence of empirical data concerning beneficiaries' experiences and service outcomes, conclusions regarding systemic deficiencies would exceed the evidence available to the present study. It is, however, possible to identify directions for development that are consistent with the resilience-based perspective advanced in this article.

A first direction concerns strengthening the continuity of intervention, particularly during transitions involving active service, injury or the acquisition of a disability, transfer to reserve status, and reintegration into civilian life. A second involves integrating the family more systematically into the assessment and prevention of vulnerabilities rather than viewing family members exclusively as secondary beneficiaries of statutory entitlements. In complex cases, an integrated case management approach could facilitate coordination among social, medical, occupational, and community-based services.

A further direction concerns strengthening cooperation between military structures and civilian support systems. Cooperation with public authorities, public institutions, and non-governmental organisations already forms part of the responsibilities of the DCVP, thereby providing an institutional foundation upon which such interventions may be further developed (Ministerul Apărării Naționale, n.d.).

The development of military social work in Romania therefore does not require the construction of an entirely new system, but rather the strengthening, integration, and evaluation of existing mechanisms. Greater emphasis on prevention, continuity of intervention, and resource coordination may enhance the capacity of social protection mechanisms to support individual and family resilience and, indirectly, institutional resilience.

3. Conclusions and Recommendations

The broadening of security from an exclusive focus on the protection of the state towards greater attention to the protection of individuals makes it possible to reconsider the role that social policies and social work interventions may play within military systems. The analysis presented in this article nevertheless demonstrates the importance of maintaining clear conceptual boundaries: social vulnerability does not, in itself, constitute a threat to national security, nor can military social work be equated with a traditional security or defence instrument. The relationship between these domains is indirect and is mediated through resilience.

Returning to the research question formulated at the outset, the analysis suggests that social work provided to military personnel, veterans, and their families may be regarded as a complementary component of national security insofar as it contributes to identifying and mitigating vulnerabilities, facilitates access to resources and services, and supports processes of individual and family adaptation. Recent scholarship within the emerging field of military social work in Romania has already highlighted the relevance of social work interventions to veterans' reintegration, family support, and individual and collective resilience.

The research hypothesis is therefore supported at the theoretical and analytical level: the contribution of military social work to national security is not direct, but operates through an intermediate pathway – social protection; adaptive capacity; individual and family resilience; contribution to institutional resilience.

This relationship should not be interpreted mechanically. A resilient institution does not emerge simply from the aggregation of resilient individuals; it also depends on the institution's

capacity to identify vulnerabilities and mobilise resources when individual adaptive capacity is exceeded.

In Romania, the further development of the field does not require starting from scratch. The existing legislative and institutional framework already provides mechanisms for supporting military personnel, veterans, and their families. The challenge lies instead in strengthening an integrated and preventive approach centred on continuity of support. Three principal directions may therefore be identified: strengthening social work interventions during transitions between military service and civilian life; integrating families more systematically into the assessment and prevention of vulnerabilities; and further developing cooperation among military structures, civilian public services, and non-governmental organisations. Recent Romanian scholarship already points towards the relevance of institutional cooperation and civil society involvement in supporting the military community..

The principal limitation of the present study derives from its theoretical, analytical, and documentary character. In the absence of an empirical component, the article cannot assess the actual effectiveness of existing services or beneficiaries' experiences of those services. Future research could empirically examine the proposed relationship through interviews with military personnel, veterans, family members, and professionals working in the field, as well as through case studies focusing on reintegration pathways and access to support services.

Ultimately, human security and national security should not be placed in competition with one another. Protecting individuals does not diminish state security; under certain conditions, it may contribute to the state's capacity to remain functional and resilient. From this perspective, military social work occupies a discreet yet meaningful space between human vulnerability and institutional resilience: it does not defend borders, but it can contribute to protecting the people who make their defence possible.

4. Acknowledgements, Funding, and Conflict of Interest

The author would like to thank the Editorial Board of the Romanian Journal of Military Social Work for the opportunity to publish this article and to express his gratitude to his colleagues in the National and Euro-Atlantic Security Master's Programme at the University of Craiova for their advice, support, and encouragement.

This research received no external funding or financial grants. The author declares no conflicts of interest in relation to the preparation or publication of this article.

Bibliography

1. Buzan, B., Wæver, O., & de Wilde, J. (1998). *Security: A new framework for analysis.* Lynne Rienner Publishers. https://doi.org/10.1515/9781685853808

2. Commission on Human Security. (2003). *Human security now: Protecting and empowering people.* Commission on Human Security.

3. Cramm, H., Norris, D., Venedam, S., & Tam-Seto, L. (2018). Toward a model of military family resiliency: A narrative review. *Journal of Family Theory & Review, 10*(3), 620–640. https://doi.org/10.1111/jftr.12284

4. Doca, A. S. (2026). The experience of a Romanian veteran in international missions: A case study on psychosocial resilience and post-military reintegration. *Romanian Journal of Military Social Work, 1*(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.20742891

5. Elnitsky, C. A., Fisher, M. P., & Blevins, C. L. (2017). Military service member and veteran reintegration: A conceptual analysis, unified definition, and key domains. *Frontiers in Psychology, 8*, Article 369. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00369

6. Meadows, S. O., Beckett, M. K., Bowling, K., Golinelli, D., Fisher, M. P., Martin, L. T., Meredith, L. S., & Osilla, K. C. (2016). Family resilience in the military: Definitions, models, and policies. *RAND Health Quarterly, 5*,(3), Article 12.

7. Ministerul Apărării Naționale. (n.d.). *Atribuții – Direcția calitatea vieții personalului.* Direcția calitatea vieții personalului.

8. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2019). *Strengthening the military family readiness system for a changing American society.* The National Academies Press. https://doi.org/10.17226/25380

9. North Atlantic Treaty Organization. (2022). *Human security approach and guiding principles.* https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2022/10/20/human-security"

10. Oprina, C. (2026). Reintegrarea post-misiune a veteranilor: Provocări și soluții. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(1). https://doi.org/10.5281/zenodo.18895423

11. Paris, R. (2001). Human security: Paradigm shift or hot air? *International Security, 26*(2), 87–102. https://doi.org/10.1162/016228801753191141

12. Parlamentul României. (2020). Legea nr. 168 din 7 august 2020 pentru recunoașterea meritelor personalului participant la acțiuni militare, misiuni și operații pe teritoriul sau în afara teritoriului statului român și acordarea unor drepturi acestuia, familiei acestuia și urmașilor celui decedat. *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 715 din 8 august 2020. https://legislatie.just.ro/public/DetaliiDocument/228752

13. Rubin, A., Weiss, E. L., & Coll, J. E. (Eds.). (2013). *Handbook of military social work.* John Wiley & Sons.

14. Saltzman, W. R., Lester, P., Beardslee, W. R., Layne, C. M., Woodward, K., & Nash, W. P. (2011). Mechanisms of risk and resilience in military families: Theoretical and empirical basis of a family-focused resilience enhancement program. *Clinical Child and Family Psychology Review, 14*(3), 213–230. https://doi.org/10.1007/s10567-011-0096-1

15. Straub, G. C., Prinz, W. H., & Lueger-Schuster, B. (2026). Soldiers' resilience? A systematic review of micro-, meso-, and macro-level resilience factors in the military. *Frontiers in Psychology, 17,* Article 1857328. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2026.1857328

16. United Nations Development Programme. (1994). *Human development report 1994: New dimensions of human security.* United Nations Development Programme. https://hdr.undp.org/content/human-development-report-1994

17. United Nations Development Programme. (2014). *Evolution of thinking and research on human and personal security 1994–2013.* Human Development Report Office. https://hdr.undp.org/content/evolution-thinking-and-research-human-and-personal-security-1994-2013

18. United Nations General Assembly. (2012). *Follow-up to paragraph 143 on human security of the 2005 World Summit Outcome* (A/RES/66/290). https://digitallibrary.un.org/record/737105?v=pdf